

Täysistunto

Maanantai 26.6.2017 klo 14.21—16.08

Täysistunto alkoi klo 14.21. Täysistunto päättyi klo 16.08.

Puhetta johti ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (14.21—16.08).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Valtioneuvosto on 21.6.2017 toimittanut eduskunnalle Euroopan unionin asiat U 35, 36/2017 vp, ja puhemies on lähettänyt ne käsiteltäviksi suureen valiokuntaan, jolle asiasta U 35 valtiovarainvaliokunnan ja asiasta U 36 työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

2.2. Kertomukset

Eduskunnalle on annettu Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus 2016 (K 15/2017 vp).

3. Hallituksen esitys eduskunnalle joukkolainanhaltijoiden edustajaa koskevaksi laiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 48/2017 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 12/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 12/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Turunen.

Pöytäkirja PTK 76/2017 vp

Keskustelu

14.22 **Kaj Turunen uv** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki joukkolainanhaltijoiden edustajasta. Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi kahdeksaa lakia, joihin tehtäisiin lähinnä uudesta laista johtuvia täsmennyksiä ja teknisiä muutoksia. Hallituksen esityksen tavoitteena on tehostaa joukkolainamarkkinoiden toimintaa, parantaa yritysrahoituksen edellytyksiä, monipuolistaa rahoitusmarkkinoita ja lisätä sijoittajansuojaa säätämällä edustajan toiminnalle kevyt, selkeä ja pääosin tahdonvaltainen lainsäädäntökehikko. Lakien on tarkoitus tulla voimaan syksyllä 2017.

Talousvaliokunta mietinnössään toteaa, että ehdotettu sääntely on pääosin tahdonvaltaista, joskin siihen sisältyy myös pakottavia säännöksiä. Sääntelyn läpileikkaavana periaatteena on tasapaino sijoittajansuojan ja joukkolainamarkkinoiden kehittämistä tukevan sääntelyn keveyden välillä. Ehdotettu lainsäädäntö sisältää edustussuhtetta ja siihen liittyviä sivullissuhteita säätelevien normien lisäksi määräykset edustajaksi rekisteröitymisestä ja edustajan valvonnasta ja seuraamuksista rikkomustilanteissa. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan joukkolainanhaltijoista ei ole eikä myöskään ole valmisteilla EU-tasoisia sääntelyä, minkä vuoksi valiokunta katsoo kansallisen sääntelyn olevan tarpeen ja tarkoituksenmukaista. Ehdotetun lainsäädännön tarve liittyy ennen kaikkea oikeudellisen epävarmuuden poistamiseen edustussuhteen ja siihen liittyvien sivullissuhteiden osalta. Markkinaosapuolten — sijoittajien ja liikkeeseenlaskijoiden — tulee voida luottaa siihen, että edustajan käytön ja edustussuhteen oikeudellinen viitekehys on selkeä ja ennakoitavissa.

Valiokunta toteaa myös, että nykyisellään nimenomaisen joukkolainanhaltijoiden edustajaa koskevan sääntelyn puuttuessa edustajan muodollisjuridinen asema suhteessa edustamiinsa joukkolainanhaltijoihin on mahdollista hahmottaa usealla eri tavalla, mikä on omiaan luomaan epävarmuutta. Edustajan asema voidaan katsoa varallisuusoikeudellisista oikeustoimista annetun lain 2 luvun mukaisen valtuutuskonstruktion mukaiseksi, jolloin valtuutettu toimii edustamansa tahon nimissä, mutta jää yleensä itse päätettävän oikeustoimen ulkopuolelle. Valtuutukseen liittyy useita sen käyttöä puoltavia piirteitä muun muassa siksi, että joukkolainanhaltijoiden hyväksi perustettua vakuusoikeutta ei voida katsoa kuuluvaksi valtuutettuna toimivan vakuusagentin konkurssivarallisuuteen. Edustusmuodon ongelmallisuus liittyy suomalaisen lainopin vallitsevaan kantaan valtuutuksen peruuttavuudesta: jos edustajan toimintavaltuudet ovat lähtökohtaisesti yksipuolisesti peruutettavissa yksittäisen joukkolainanhaltijan toimesta, johtaisi se edustusjärjestelyn periaatteiden ja tavoitteiden vastaiseen lopputulokseen.

Valiokunta toteaa lisäksi, että valtuutuksen sijasta edustajan asema voi perustua myös sopimusperusteiseen välihenkilöasemaan, eikä tämä ole pääsääntöisesti yksipuolisesti yhden joukkolainanhaltijan toimesta peruutettavissa. Välihenkilö toimii omissa nimissään mutta sopimuskumppaneidensa yhteiseen lukuun. Koska välihenkilöjärjestelyssä päämies sopimuksella luovuttaa muodollisen oikeusasemansa, vakuusagentin konkurssitilanteeseen liittyy epävarmuustekijöitä: vakuusoikeus saatetaan katsoa kuuluvaksi myös konkurssipesään. Huomattavaa tosin on, että vakuusoikeus joka tapauksessa turvaa joukkolainanhaltijoiden saatavia. Joukkolainanhaltijat olisivat konkurssitapauksessa vakuusagentin velkojia.

Koska oikeusvarmuuden parantamisella ja joukkolainamarkkinoiden kehittämällä pyritään lisäämään kotimaisten joukkolainamarkkinoidemme houkuttelevuutta myös institu-

Pöytäkirja PTK 76/2017 vp

tionaalisten ulkomaisten sijoittajien piirissä ja siten ulkomaisten sijoitusten ja pääoman määrää rahoitusmarkkinoillamme, on valiokunnan mukaan tärkeää, että oikeustila on selkeä myös kansainvälisestä näkökulmasta katsoen. Epävarmuutta voi valiokunnan mukaan aiheutua myös esimerkiksi siitä, että muun muassa anglosaksisissa oikeusjärjestelmissä joukkolainanhaltijoiden edustuksessa käytetään hyväksi trust-instituutiota, joka on eräin varsin merkityksellisin osin eri tavoin toimiva järjestely kuin edellä kuvatut Suomessa käytössä olevat. Trustin asettaja siirtää tahdonilmaisullaan omaisuuden trusteen nimiin, jolloin trusteesta tulee omaisuuden muodollisjuridinen omistaja. Tässä järjestelyssä edunsaaja on kuitenkin omaisuuden asiallinen omistaja. Trust-järjestelylle ominaista on määrätty kesto, joka ei ole riippuvainen järjestelyn osapuolten pysyvyydestä, toisin kuin on peruutettavissa olevan valtuutuksen kohdalla.

Arvoisa puhemies! Talousvaliokunta yhtyy lisäksi kuulemiensa asiantuntijoiden näkemykseen, jonka mukaan joukkolainamarkkinat voivat potentiaalisesti tarjota erinomaisen rahoituskanavan pankkien tarjoaman rahoituksen rinnalla ja ehdotettu sääntely voi osaltaan tukea tätä kehitystä. Talousvaliokunta ehdottaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja pääosin teknisin muutosehdotuksin. Lisäksi valiokunta ehdottaa kahden lakiehdotuksen hylkäämistä sekä yhden uuden lakiehdotuksen hyväksymistä.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan muutosehdotukset kohdistuvat 1. ja 3. lakiehdotukseen ja ovat seuraavat:

2 luvun otsikko on Joukkolainanhaltijoiden edustajan nimeäminen ja riippumattomuus, edustajan toiminta ja edustussopimuksen sitovuus. Sääntelyn selkeyden vuoksi tämän 2 luvun 4 § "Edustajan nimeäminen ja riippumattomuus" tulee jakaa kolmeen momenttiin. 1 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta nimetä joukkolainanhaltijoille edustaja. 2 momentissa säädettäisiin, että silloin kun tällainen edustaja päätetään nimetä, tämän tulee olla riippumaton, ellei toisin sovita. Valiokunta esittää, että 3 momentin tulee kuulua seuraavasti: "Edustajaksi nimitettävällä on oltava käytössään järjestelyt eturistiriitojen tunnistamiseksi ja ehkäisemiseksi. Edustajaksi nimitettävän on ennen tehtävänsä vastaanottamista ilmoitettava kaikki seikat, jotka ovat omiaan vaarantamaan tämän riippumattomuutta edustajana liikkeeseenlaskijasta tai liikkeeseenlaskun järjestäjästä taikka aiheuttamaan tässä suhteessa perusteltuja epäilyjä. Tässä momentissa säädetyistä ei voida sopia toisin." Eli tämän 3 momentin osalta lainsäädäntö on niin sanottua pakottavaa lainsäädäntöä.

Saman luvun 8 §:ssä puhutaan edustajan tiedonantovelvollisuudesta. Talousvaliokunta ehdottaa uuden lain arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta vuoksi hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 8 §:ään lisättäväksi uutta 3 momenttia, joka saa seuraavan sanamuodon: "Lainaehdoissa on määrättävä, miten ne pidetään yleisesti saatavilla, jolleivät ne ole saatavilla edustajalta."

Lain 4 luvun otsikko on Vakuudet ja varojen kohtelu. Sen 12 §:n, joukkolainojen vakuuksia koskevan lainkohdan, 1 momentin toisen virkkeen mukaan "edustajan ja vakuusagentin toiminta vakuudenhaltijana sitoo kolmansia edellyttäen, että vakuus on pätevästi perustettu ja julkivarmistettu esineoikeudellisesti tehokkaalla tavalla". Ehdotetun sääntelyn tarkoittama erityinen sivullissitovuus, jota esimerkiksi 12 §:n 1 momentin toisen virkkeen säännöksellä tavoitellaan, jää kuitenkin epäselväksi. Talousvaliokunta katsoo, että lakiehdotuksen 12 §:n 1 momentin toinen virke tulee poistaa lakiehdotuksesta.

Samaten 5 luvun, jonka otsikko on Vakuusagentin käyttö vakuudellisissa kollektiivisissa rahoitusjärjestelyissä, 14 §:stä, vakuusagentin vakuudenhaltijan oikeuksien sitovuudes-

Pöytäkirja PTK 76/2017 vp

ta ja peruuttamattomuudesta, talousvaliokunta ehdottaa, että lakiehdotuksen 14 §:n 1 momentti muutetaan kuulumaan seuraavasti: "Vakuudellisissa kollektiivisissa rahoitusjärjestelyissä vakuusagentilla on oikeus käyttää velkojien yhteiseen lukuun kaikkia vakuudenhaltijalle kuuluvia oikeuksia, jollei toisin ole sovittu. Vakuudellisen kollektiivisen rahoitusjärjestelyn ja vakuusagentin toimien sitovuuteen sovelletaan vastaavasti, mitä tämän lain 5 ja 6 §:ssä säädetään."

6 luvun, jonka otsikko on Oikeus toimia joukkolainan haltijoiden edustajana, 15 §:ssä puhutaan rekisteröitymisvelvollisuudesta ja rekisteri-ilmoituksesta. Talousvaliokunta ehdottaa 15 §:ään lisättäväksi uutta 2 momenttia, joka kuuluu seuraavasti: "Elinkeinonharjoittaja saa toimia edustajana joukkorahoituslain tarkoittamassa lainamuotoisessa joukkorahoituksessa vain, jos se on rekisteröity tämän luvun mukaisesti edustajaksi Finanssivalvonnan ylläpitämään joukkolainanhaltijoiden edustajien julkiseen rekisteriin." Tällöin hallituksen esityksessä ehdotetun 15 §:n 2 ja 3 momentit siirtyvät 3 ja 4 momentiksi.

Samoiten 16 §:ssä, jossa puhutaan poikkeuksista rekisteröitymisvelvollisuudesta, talousvaliokunta ehdottaa pykälän 3 momentin poistamista. Talousvaliokunta pitää Finanssivalvonnan suorittaman valvonnan kannalta kuitenkin tärkeänä, että nekin tahot, jotka tämän pykälän nojalla ovat vapautetut 15 §:n mukaisesta rekisteröitymisvelvollisuudesta, ilmoittavat Finanssivalvonalle tässä laissa tarkoitettuna edustajana toimimisestaan. Tämän vuoksi talousvaliokunta ehdottaa, että 16 §:ään tulee lisätä säännös, joka kuuluu seuraavasti: "Edellä 1 momentissa tarkoitettun edustajan, jolla on Finanssivalvonnan myöntämä toimilupa tai joka on rekisteröity Finanssivalvonnan ylläpitämään rekisteriin, on ilmoitettava Finanssivalvonalle, kun se aloittaa tai lopettaa tämän lain tarkoittamana joukkolainanhaltijoiden edustajana toimimisen." Tästä säännöksestä tulee pykälän 3 momentti.

7 luvun otsikko on Valvonta ja seuraamukset, ja 20 § koskee nimenomaan valvontaa. Esityksessä jää samoin epäselväksi, mistä asioista tarkalleen Finanssivalvonta voisi antaa tarkempia määräyksiä. Määräyksenantovaltuus ei vaikuta riittävän täsmällisesti rajatulta perustuslain edellyttämällä tavalla, minkä johdosta talousvaliokunta esittää 4 momentin poistamista. Ehdotettu rangaistussääntely koskee toimimista edustajana vastoin 15 §:ssä säädettyä rekisteröitymisvelvollisuutta. Talousvaliokunta pitää sääntelyn johdonmukaisuuden vuoksi tarpeellisena, että viittaus 16 §:n 1 momenttiin myös poistetaan.

Lisäksi talousvaliokunta esittää, että eduskunta hylkää hallituksen esitykseen sisältyvät 5. ja 7. lakiehdotukset. Talousvaliokunta ehdottaa 5. lakiehdotuksen hylkäämistä, koska rahoitusmarkkinadirektiivin, MiFID II:n, kansallisen täytäntöönpanon valmistelu on tällä hetkellä vielä kesken, mutta on tiedossa, että sen myötä lainsäädäntöön tehtävät muutokset tulevat muuttamaan myös nyt käsillä olevaan hallituksen esitykseen sisältyviä 5. lakiehdotuksen avoimena olevia säännöksiä. Talousvaliokunta toteaa olevan tarkoituksenmukaisempaa käsitellä näitä muutoksia yhtenä kokonaisuutena rahoitusmarkkinadirektiivin täytäntöönpanon käsittelyn yhteydessä.

Samoin talousvaliokunta toteaa, että hallituksen esitykseen sisältyvän 7. lakiehdotuksen mukaiset muutokset kohdistuvat lakiin, joka on kumottu 21.6.2017 voimaan tulleella lainsäädännöllä. Tämän johdosta talousvaliokunta esittää, että 7. lakiehdotuksen mukainen muutos hylätään ja ehdotuksen sisällöllinen muutos toteutetaan uudella 10. lakiehdotuksella. Talousvaliokunta esittää, että arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annettua lakia muutetaan siten, että 4 luvun 3 §:ään lisätään uusi 4 momentti seuraavasti: "Tiedot edellä 2 momentissa tarkoitetuista liikkeeseenlaskijan lukuun pidettävistä luetteloista on pyynnöstä annettava joukkolainanhaltijoiden edustajalle."

Pöytäkirja PTK 76/2017 vp

Arvoisa puhemies! Talousvaliokunnan mietintö on yksimielinen.

14.36 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Aivan kuten valiokunnan puheenjohtaja Kaj Turunen esitteli tämän mietinnön, yksimielinen mietintö on erittäin arvokas asia.

Tässä joukkolainanhaltijoiden edustajan asiassa on hyvä, että saadaan selkeät pelisäännöt ja sitten pelisääntöjen lisäksi myös vastuut, koska nykyään on käytössä monenlaisia rahoitusinstrumentteja, erilaisia keinoja saada markkinoilta rahaa tai sijoittaa sinne markkinoille rahaa. Näin ollen kun tällainen uusi järjestelmä on luotu, sille tulee luoda myös selkeät säännöt ja lainmukaiset vastuut. Se on totta kai tälle joukkolainanhaltijan edustajalle oikeusturvakysymys, että hänellä on selvät säännöt, miten tulee toimia, ja toisaalta sitten nekin, jotka ovat lähteneet tähän joukkolainanhaltijan markkina-alueeseen mukaan, tietävät, mikä heidän edusmiehensä tai -naisensa vastuu asiassa on, jos joku menee mönkään.

On syytä muistaa kuitenkin, kun katsoo noita eurooppalaisia rahamarkkinoita tänä päivänä, että suuret ongelmathan johtuvat tänä päivänä pelkästään siitä, että on kaiken maailman rahoitusinstrumentteja, jotka eivät ole tänä päivänä suoraan sanoen kenenkään hallinnassa. Se on vähän semmoinen viidakko. Siellä vallitsevat eräänlaiset viidakon lait: olevinaan siellä toimitaan hyvin ja kattavasti ja tuottavasti ja kaikkia hyviä periaatteita noudattaen, mutta siitä huolimatta rahamarkkinat ovat niin karneassa tilanteessa tällä hetkellä kuin olla voi. Pankkeja kaatuu. Viimeksi meni Italiassa kaksi pankkia nurin. En tiedä, mitä sen jälkeen tapahtuu, tuleeko tällainen dominoilmiö vai eikö tule. Sitä ei varmaan kukaan tiedä, eivät edes nämä rahoitusasiantuntijat.

Mutta tärkeää on saada edes kansallinen lainsäädäntö hyvälle tasolle, ja toivoo sopii, että Euroopan unionissakin alettaisiin vihdoinkin ja viimein tajuta, että tähän asiaan pitää saada jonkunlaiset järjelliset rajat. Semmoisessa villissä maailmassa eläminen ei mielestäni ole kannatettavaa, koska senhän kuitenkin viime kädessä maksavat veronmaksajat.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 48/2017 vp sisältyvien 1.—4., 6. ja 8.—9. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun uuden, 10. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen hallituksen esitykseen HE 48/2017 vp sisältyvien 5. ja 7. lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi puolustusvoimista annetun lain 47 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 30/2017 vp

Valiokunnan mietintö PuVM 3/2017 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Pöytäkirja PTK 76/2017 vp

Keskustelu

14.39 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat! Käsittelyssä on puolustusvoimista annetun lain 47 §:n muuttaminen, joka siis koskee Puolustusvoimien virkoja, niiden eroamissäännöksiä, jotka tällä saatetaan sitten lopulliseen muotoon vastaamaan julkisten alojen eläkelaisissa säädettyä eläkkeelle siirtymisen myöhentämistä. Tämä on itse asiassa asia, josta kävimme salissa keskustelua jo aiemmin muutamaankin kertaan. Sotilaseläkejärjestelmästähän säädetään julkisten alojen eläkelaisissa, ja tämä on nyt sitten osa tätä kokonaisuutta, jossa eläkeikiä korotettiin. Tässä kuitenkin omasta mielestäni hieman jäi arvioimatta se, että tällainen kategorinen kaikille aloille tuleva eläkeikien korotus ei ole aina aivan ongelmaton. Muistan, että tässä salissa aiemmin keskustelussa nousivat esille esimerkiksi palomiehet, poliisi, erilaiset tällaiset hyvin fyysiset ja raskaat ammatit, ehkä mukaan voisi nostaa myös henkisesti raskaita ammatteja, mutta tässä ei suoranaisesti ole kyse siitä, vaan tässä on nimenomaan kyse siitä, että meidän järjestelmämme on rakentunut sen varaan, että kun nykyisissä selonteoissa Suomen armeijan vahvuudeksi on määritelty tuo 280 000 henkeä, niin silloin tarvitaan 11 000 ammattisotilaaksi koulutettua henkilöä, ja meidän Puolustusvoimien rauhanajan kokoonpanossa on noin 8 000 sotilastehtävää. Ja tästä gäpistä on kyse tässä ongelmassa, jota puolustusvaliokunnassakin useamman kerran on kuultu ja läpikäyty.

Liikekannallepanotilanteessa siis tarvitaan tämän jälkeen vähintään 3 000 jo reserviin siirtynyttä ammattisotilasta, joilla on riittävä fyysinen ja psyykkinen toimintakyky näihin tehtäviin. Jokainen vuosi, jolla alinta vanhuuseläkeikää nostetaan nykyisestä, vähentää ammattisotilasreserviä 300 hengellä vuodessa. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Puolustusvoimat pyrkii paikkaamaan ammattisotilasvajetta muun muassa tarkistamalla sodanajan joukkojen tehtävien sijoitusvaatimuksia sekä sijoittamalla aiempaa laajemmin reserviläisiä sodanajan johtotehtäviin. Puolustusvaliokunta huomautti, että reserviläisten osaamistaso on kuitenkin erilainen kuin ammattisotilaiden, ja tämän puheenvuoron nimenomaan halusin käyttää tästä tulokulmasta. Itse lähtökohtaisesti en ollut kannattamassa tämäntyyppistä muutosta, mutta kun se osa tätä työmarkkinajärjestöjen kokonaiseläkeuudistusta oli, niin se on nyt eduskunnan käsittelyssä. Puolustusvoimat tässäkin tapauksessa etsivät ratkaisun, jolla eteenpäin päästään, mutta tämän vaikutukset myös taloudellisesti ovat jonkinmoiset, ja niihin pitää myös eduskunnankin varautua.

14.42 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tässä asiassa on kysymys pitkästä väännöstä siitä, että kun Suomen armeijan, Puolustusvoimien, virassa olevilla sotilailla tulee eläkeikä vastaan — niin kuin tiedämme, hieman ennen kuin, sanotaan, monessa muussa ammatissa toimivalla henkilöllä — ja kun tätä nykyistä eläkejärjestelmää, joka on voimassa, tällä hallituksen esityksellä muutetaan, on aivan ensiarvoisen suuri merkitys sillä, että meillä on eläkkeellä olevissa sotilaissa tämän maan toiminnan kannalta se reservi, kuten edustaja Heinonen omassa puheenvuorossaan mainitsi. Juuri olimme käsittelemässä puolustuselontekoa, jonka mukaan Suomen reserviä, sotilaiden sota-ajan vahvuutta, nostetaan 50 000 sotilaalla 280 000 sotilaaseen, mikä tarkoittaa käytännössä sitä, että myös reserviä ja sen erilaisiin johtotehtäviin, kantahenkilökuntaan kuuluvia, jo eläköityneitä henkilöitä on mukana johtamassa tilannetta, jos kriisiaika Suomessa joskus koittaa, mitä tietenkään emme kukaan toivo.

Pöytäkirja PTK 76/2017 vp

Mutta joka tapauksessa tämä lakiesitys on tätä yleistä linjaa siitä, että eläkeikiä pyritään korottamaan ja tällä keinoin vaikuttamaan siihen, että eläkevarat riittävät tulevaisuudessa riittävän hyvin kaikille. Tärkeää on huomata kuitenkin se, että Puolustusvoimien kannalta tällä reservillä on erittäin suuri merkitys ja että eläkkeelle jäävät virkasotilaat, upseerit ja muut päällystöön kuuluvat henkilöt ovat sitten reservin käytettävissä sen jälkeen, kun he eläköityvät. Toivottavasti tämä lakiesitys, mikä nyt on saanut mietinnön muodon, on nyt kuitenkin sellainen, että se varmistaa tämän reservin toiminnan ja ennen kaikkea Suomen puolustuksen hoitamisen niin, että se on uskottavalla tasolla.

14.44 Mika Kari sd: Arvoisa herra puhemies! Tällä lakiesityksellä, hallituksen esityksellä, sotilaan alin eläkeikä nostetaan 55 vuodesta tuonne 57 vuoteen. Tässä keskustelussa oikeastaan oman puheenvuoroni syy löytyy tuosta edustaja Hoskosen puheenvuoron lopusta eli reservin toimintakyvystä.

Suomen puolustusvoimien puolustusjärjestelmä perustuu laajaan, koulutettuun reserviin ja kouluttajiin, joita meillä on tällä hetkellä tasavallassa Puolustusvoimilla 11 000. Tämä eläkeikä vaikuttaa kylläkin sodanajan tehtäviin siltä osin, että me tarvitsemme noin 3 000 kouluttajaa jatkossa liikekannallepanotilanteessa, ja perinteisesti tämä joukko on saatu jo aikaisemminkin reserviin siirtyneistä upseereista ja aliupseereista, jotka ovat suorittaneet Puolustusvoimissa virkatehtävänsä. Nyt tämä eläkeiän nosto vaikuttaa siihen, että tämä osaava joukko on siellä Puolustusvoimien tehtävissä ja pois tästä reservikokoonpanosta. Haluan vain kiinnittää huomion siihen, millä tavalla jatkossakin varmistettaisiin se, että vastaavatyypisissä tilanteissa, liikekannallepanotilanteissa — mihin edustaja Hoskonen tuossa viittasi — meillä olisi kouluttajia ja osaavia upseereita, aliupseereita, reservin tehtävissä. On hyvä muistaa, että Puolustusvoimien sodanajan kokoonpanosta 98 prosenttia tulee meidän reservistä ja vain 2 prosenttia näistä virassa olevista 11 000 sotilaasta.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 30/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi aluevalvontalain ja rikoslain 17 luvun 7 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 56/2017 vp

Valiokunnan mietintö PuVM 5/2017 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Pöytäkirja PTK 76/2017 vp

Keskustelu

14.46 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Tämä on myös puolustusvaliokunnassa käsittelyssä olleita esityksiä, ja tämä on yksi niistä, joilla vastataan nyt nopeasti muuttuneeseen turvallisuustilanteeseen ja ehkä vähän muuttuneeseen sodankäyntiinkin taikka muuttuneisiin kriiseihin. Tässä siis tukitaan niin sanottu vihreiden miesten mentävä aukko meidän omasta lainsäädännöstä, ja tämä asiahan nousi oikeastaan selkeimmin esille Krimin valtauksen kohdalla, missä venäläisjoukkoja tuli Krimille ja Itä-Ukrainaan ilman maatumnuksia ja sitä kautta tämä valtaus sitten eteni. Nyt tässä lainsäädännössä muutetaan meidän omaa Suomen lainsäädäntöä, aluevalvontalakia ja rikoslakia, niin, että meillä on mahdollisuus puuttua tällaisiin tilanteisiin, jos ilman tunnuksia olevia sotilaita esimerkiksi alkaisi ilmaantua tiettyihin paikkoihin Suomessa.

Tässä keskustelussa tietysti hyvä on ehkä esillä pitää myös nämä kriittiset maaomistukset, joihin myös puolustusministeri Niinistön aikana on nyt erittäin vahvasti tartuttu, eli huolehditaan myös siitä, ettei synny sellaisia paikkoja, joita voitaisiin käyttää esimerkiksi tämäntyyppisen toiminnan järjestäytymiseen taikka tietynlaisina pesäkkeinä, ja sen takia tämä laki on syytä saattaa nyt nopeasti voimaan. Toivottavasti sitä ei tarvita, mutta tällä kuitenkin varaudutaan tähän tietynlaiseen uuteen, moderniin uhkaan, josta nyt on maailmalta jo esimerkkejä.

14.48 Lea Mäkipää uv: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on siis aluevalvontalain ja rikoslain 17 luvun 7 §:n muuttaminen. Esityksen tavoitteena on saattaa Suomen alueellisen koskemattomuuden turvaamista ja valvontaa koskeva lainsäädäntö vastaamaan kattavammin muuttunutta turvallisuustilannetta ja uudenlaisia uhkia. Lausunnonantajat kannattavat lakimuutosehdotusta, ja pykälämuotoiluja on otettu huomioon lakivalmistelussa. Aluevalvontaviranomaisia ovat sotilas-, rajavartio-, poliisi- ja tulliviranomaiset sekä niiden aluevalvontaan määrätty virkamiehet. Merenkulkulaitos ja Ilmailulaitos toimivat omalla toimialallaan aluevalvontaviranomaisina.

Perustuslakivaliokunta toteaa, että esityksessä ei ole kyse uudelle viranomaiselle luotavasta toimivallasta. Esityksellä ei laajenneta Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen sotilaallisen voimankäytön mahdollisuutta aluevalvontalain sääntelyn soveltamisalan ulkopuolelle eikä luoda niille aluevalvontalain jo antamasta toimivallasta riippumatonta uutta toimivaltaa. Rajavartiolaitoksen tehtäviinhän kuuluu Suomen alueellisen koskemattomuuden valvonta ja turvaaminen valtakunnanrajoilla, rajanylityspaikoilla, merialueilla, saaristossa ja Ahvenanmaalla. Rajavartiolaitos käyttää tarvittaessa myös sotilaallisia voimakeinoja alueellisen koskemattomuuden turvaamiseksi, kuten aluevalvontalain 33 §:ssä säädetään.

Aluevalvontalain määritelmässä säännökseen ehdotetaan uutta 2 §:n 5 a kohtaa, joka sisältää tunnuksettoman sotilaallisen ryhmän määritelmän. Tunnuksettomalla sotilaallisella ryhmällä tarkoitetaan sotilasosastoon rinnastettavaa, vieraan valtion lukuun, puolesta tai suostumuksella toimivaa joukkoa, joka on sotilaallisesti järjestäytynyt, varustettu tai aseistettu ja jonka valtiollista alkuperää ei voida tunnistaa. Aluevalvontalain 10 §:ään lisätään kielto, jonka mukaan tunnukseton sotilaallinen ryhmä tai sen jäsen ei saa tulla Suomen alueelle eikä saa olla maassa. Voimassa olevan lain 25 §:ään lisätään myös tunnukseton sotilaallinen ryhmä tai sen jäsen, mitkä aluevalvontaviranomainen määrää poistumaan Suomen alueelta. 34 §:ssä käsitellään vihamielisen toiminnan torjumista. Soveltamisalaan

Pöytäkirja PTK 76/2017 vp

kuuluisi myös sellainen sotilaallinen uhka, jonka valtiollinen alkuperä ei ole suoraan tunnistettavissa, kuten jo mainitsinkin. Aluevalvontalaissa tarkoitettu vihamielisen toiminnan torjuminen voidaan kohdistaa myös tunnuksettomaan sotilasosastoon rinnastuvaan ryhmään koko Suomen alueella.

Arvoisa puhemies! Rikoslain alueloukkausta koskeva säännös täsmennetään yhdenmukaiseksi aluevalvontalain muutosehdotuksen kanssa, ja tälläkin esityksellä edistetään osaltaan hallitusohjelman ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevan kirjauksen toteutumista.

14.52 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Maailma muuttuu eikä kaikilta osin parempaan suuntaan. Myös ulko- ja turvallisuuspolitiikan toimintaympäristössä on tapahtunut muutoksia. Niin sanotut hybridiuhat tuovat uudenlaista epävakautta, ja niihin on pysyttävä vastaamaan nopeasti. Kyse on suomalaisen yhteiskunnan toimivuudesta, jonka pohjan muodostavat keskinäinen luottamus ja yhteishenki. Siksi pidän tärkeänä, että viranomaisten toimivaltuudet ovat ajan tasalla. Tehokas varautuminen sekä kriisitilanteissa toimimisen valmius on viisautta, vaikka toivon, että näitä kriisejä ei tule.

Kuten valiokunta toteaa, toimivan viranomaisyhteistyön kautta muodostetaan kyky havaita ja tunnistaa eriaisteiset ja monimuotoiset uhat sekä arvioidaan, kuuluuko uhka ensisijaisesti sisäisestä turvallisuudesta vastaavien viranomaisten toimivaltaan vai onko kyseessä alueellisen koskemattomuuden loukkaaminen. Pidän arvokkaana, että pohja ja tätä kautta valmius yhteistyölle on hyvä. Viranomaisyhteistyö on perinteisesti hyvin toimivaa Suomessa, ja näin tulee olla jatkossakin. Tämän sujuvan viranomaisyhteistyön varmistamiseksi on tärkeää, että eri viranomaiset harjoittelevat sekä päätöksentekoa että käytännön yhteistyötä. Näin varmistetaan, että uhkatilanteessa toimivalta- ja vastuusuhteet ovat kaikille tahoille mahdollisimman selvät ja toimivat.

14.53 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys ja puolustusvaliokunnan mietintö ovat erittäin hyviä ja korkeatasoisia. Tämän päivän ilmiö maailmassa on se, että tällaiset tunnuksettomat sotilaat saapuvat jollekin alueelle ja sen jälkeen sitten alkavat isot ongelmat. Näistä on esimerkkejä, viimeksi esimerkiksi Ukrainassa. Koska Suomen perustuslain mukaan kaiken toiminnan, mitä viranomaiset tekevät, tulee perustua lakiin ja lakia on tarkoin noudatettava, nyt tämä aluevalvontalaki ja siihen liittyvä rikoslain 17 luvun 7 b § pannaan ajan tasalle ja näin ollen Puolustusvoimat, Rajavartiolaitos, poliisi ja Tulli saavat lakiperustan toimia sitten, jos tilanne sitä vaatii.

On syytä muistaa kuitenkin, kun puolustusselontekoa käsiteltiin, että meille on tulossa myös tiedustelulainsäädännön uudistaminen, joka on aivan äärimmäisen tärkeä asia, koska varsinkin tiedustelutoiminnassa meidän tulee etukäteen varautua siihen, että saamme kaiken mahdollisen tiedon siitä, mikä Suomea uhkaa. Suomi on kuitenkin kansainvälinen toimija, ja me emme voi jäädä tiedustelulainsäädännön osalta huonompaan asemaan lain-säädännön suhteen kuin missä muut Länsi-Euroopan maat ovat. Näin ollen tämä aluevalvontalain uudistaminen ja nyt sen hyväksyminen ovat erittäin hyviä asioita, mutta se vaatii vierelleen myös nyt parhaillaan lausuntokierroksella olevan tiedustelulainsäädännön ja sen ajan tasalle saamisen, koska ilman tehokasta tiedustelua tällaisiin hybridiuhkiin varautuminen on äärimmäisen vaikeaa.

14.55 Mika Kari sd: Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen lakiehdotus ja valiokunnan mietintö ovat ihan tarpeellinen paketti. Tätä viranomaisyhteistyötä sisäisen ja ulkoisen

Pöytäkirja PTK 76/2017 vp

turvallisuuden rajapinnassa täytyy jatkossakin toteuttaa. Täällä on viitattu Ukrainan tilanteeseen 2014 loppukesältä. Lainsäädäntöä on kammattu tähän päivään vastaamaan eri yhteyksissä tällaisiin hybridiuhkiin ja tilanteisiin, jotka syntyivät ehkä tällaisen perinteisen sodankäynnin tai terrorismin tai erilaisten muiden, ulkopuolelta synnytettyjen kriisien ympäristössä, ei tunnuksien kautta, niin sanottujen tunnuksettomien sotilaiden tai toimijoiden toimesta. Tätä rajapintaa on nyt tällä lainsäädännöllä kammattu ihan oikeaan suuntaan.

Mutta haluan kiinnittää yhteen asiaan huomiota. Ukraina 2014, Krim 2014 kesä-, heinä- ja elokuu: tähän päivään tuosta ajasta on kolme vuotta. Tällä hallituksella kesti siis oman toimikautensa ajan, kaksi vuotta, ja meidän hallinnolla kaikkineen kolme vuotta saada aikaan tällainen lakiesitys, joka nyt tällä hetkellä meillä eduskunnassa on. Ei voi sanoa, että näihin ukiin oltaisiin varauduttu jotenkin äärimmäisen nopealla tai joustavalla lainvalmistelutyöllä tai että näihin tilanteisiin, joihinkin täälläkin puheenvuoroissa viitataan, olisi tässä yhteiskunnassa reagoitu nopeasti. Päinvastoin, varsin hitaalla, määrätietoisella ja varmastikin lain kirjaimen hyvällä tavalla täyttävällä toimintatavalla lakia on valmisteltu, viranomaisten yhteistyötä tehostettu, ja nyt sille toiminnalle saadaan myös lain kautta puitteet. Kun täällä viitataan usein tähän tiedustelulakiin ja sen kiirehtimisen tarpeeseen, niin haluan vain tässä yhteydessä muistuttaa, että tämäntyyppisen asian valmisteluun meni kolme vuotta — saa nähdä, kauanko tiedustelulakiin. Toivon tietenkin, että niiden tarpeellisten asioiden osalta tämä tiedustelulakihanke tulee etenemään maltillisella ja tarpeellisella nopeudella, mutta ei unohdeta siinäkään asiassa laatua. Tässäkin asiassa laatuun on ilmeisesti käytetty [Puhemies koputtaa] kolme vuotta.

14.57 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kari otti tärkeän asian esille tässä, sen, kuinka paljon lainvalmisteluun on käytetty aikaa. Se on totta, että tässäkin meni tämä muutama vuosi, mutta itse koen niin, että on tärkeää, että tämä laki huolellisesti valmistellaan. Maailma ympärillämme on todellakin muuttunut tässä viime vuosien aikana kovin paljon, ja joudutaan tämäntyyppisiin uhkakuviin varautumaan, ja siksi tämä aluevalvontalain uudistus on tarpeellinen.

Tunnuksettomien sotilaiden määritelmä on tässä hallituksen esityksessä ja puolustusvaliokunnan mietinnössä tuotu mielestäni hyvin esille. Ei puhuta pelkästään enää univormuun pukeutuneista joukoista, vaan ne on tarkemmin määritelty, niin kuin asiaan kuuluu.

Toinen asia, mihin haluaisin myös kiinnittää huomiota, on eri viranomaisten yhteistyö. Tässä esityksessähän ei viranomaistehtävien rajapintoja muuteta, vaan tällaisella yhteistyöllä on perinteinen, selkeä työnjako, niin kuin on ollut aina ennenkin. Se on tärkeä muistaa, että Rajavartiosto, Puolustusvoimat, poliisi, Tulli, kaikki toimivat omien valtuuksiensa puitteissa, ja näin tämä yhteistyö on tärkeää, ja sitä on syytä Suomessa harjoitella.

14.58 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Kaikesta huolimatta hallitus ansaitsee kiitoksen siitä, että se on suhteellisen ripeästi lähtenyt edistämään Suomen turvallisuudelle tärkeitä lakimuutoksia ja myös näitä isoja lakihankkeita, joihin täällä on viitattu. Yksi tärkeistä lakimuutoksista on tänään käsittelyssä. Nykymaailmassa turvallisuustilanne laajemmin ja myös meidän lähialueellamme on heikentynyt, ja nykymaailmassa uhat ovat moninaistuneet, ja Suomen on kyettävä vastaamaan myös uhkaan, jonka on aiheuttanut valtiolinen toimija, joka välttämättä ei noudata kansainvälisen oikeuden periaatteita.

Täällä oli puhetta myös tiedustelulaeista ja niiden kiireellisyydestä. Kun tässä nyt oppositiokin tätä ripeyttä peräänkuulutti — hyvä niin — niin toivottavasti nyt sitten näiden ää-

Pöytäkirja PTK 76/2017 vp

rimmäisen tärkeiden tiedustelulakien kohdalta sitä valmiutta ripeyteen löytyy myöskin oppositiosta ja olette mukana siinä, että Suomeen saadaan ajantasainen tiedustelulainsäädäntö, niin että emme tiedustelunkaan osalta ole enää muiden maiden hyväntahtoisuuden varassa.

15.00 Mika Kari sd: Arvoisa puhemies! En nyt tiedä, ansaitseeko hallitus tässä ripeydestä kiitosta, mutta se, joka kiitoksen ansaitsee, on kyllä eduskunta, koska eduskunta on erillaiseen hybridilainsäädäntöön, turvallisuuslainsäädäntöön liittyen niin hallintovaliokunnassa kuin tämän mietinnön antaneessa puolustusvaliokunnassakin varsin hyvin informoitu erilaisista turvallisuusympäristössämme tapahtuneista muutoksista, mutta samaan aikaan eduskuntaa on varsin hyvin informoitu siitä tarpeellisuudesta, joka lainsäädännön rakentamiseen liittyy. Sen keskeinen tavoite on se, että lainsäädäntö rakennetaan kestäväälle pohjalle: käytetään riittävä aika valmisteluun, haetaan riittävä asiantuntemus valmistelun taakse, ja sen jälkeen lakiesitys on mietinnön kautta valmiina tänne eduskuntaan saapumaan, ja tässä hetkessä elämme myös nyt. Eli enemmän kiittäisin kyllä — vaikka ymmärrän hallituspuolueiden edustajien halua kiittää hallitusta — tässä yhteydessä koko eduskuntaa, erityisesti sen puolustusvaliokuntaa.

15.01 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Juuri tähän edustaja Karin mainitsemaan asiaan olisin halunnut omassakin puheenvuorossani kiinnittää huomiota eli siihen, että tänä päivänä turvallisuus on iso haaste, tärkeä haaste, ja meidän on tehtävä kaikkemme yhteistyössä, jotta saamme turvallisuuden sille tasolle, millä myös tulevaisuudessa sen tarvitsee olla. Siksi yhteistyö yli hallitus—oppositio-rajojen on äärimmäisen tärkeää, enkä korostaisi tässä yhteydessä lainkaan tällaista jakolinjaa. On hyvin tärkeää, että esimerkiksi tätä tiedustelulakia nyt valmistellaan huolellisesti ja nimenomaisesti parlamentaarisesti ja siten, että se vastaa näihin haasteisiin, miten tänä päivänä voimme tätä säätelyä tehdä niin, että turvallisuusuhat saadaan parhaalla mahdollisella tavalla torjuttua, mutta myös niin, että viisaalla tavalla rakennamme tulevan lainsäädännön siten, että kansalaisten yksityisyydensuojaa, sitä vanhaa periaatetta kirjesalaisuudesta ja muusta, voimme tulevaisuudessakin noudattaa. Nämä tavoitteet voidaan sovittaa yhteen, mutta se edellyttää hyvää parlamentaarista yhteistyötä ja huolellista, syvällistä valmistelua.

15.02 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Tässä varmasti kiitosta ansaitsevat kaikki, jotka ovat toimeen tarttuneet ja ryhtyneet tätä työtä tekemään, mutta oikeastaan itse jäin sitä hivenen pohtimaan, että meillä Suomessa valitettavasti aika usein toimeen ryhdytään vasta siinä tilanteessa, kun jotain on sattunut tai tapahtunut. Meillä oli esimerkkejä, vaikkapa kouluampumiset, jolloin tehtiin kovalla vauhdilla ikävän tapahtuman jälkeen lainsäädäntöä, mistä osittain huomattiin, että se meni ehkä hivenen ylikin eikä saavuttanut välttämättä sitä, mitä oikeasti tavoiteltiin.

Sitten kun tässä on viitattu edellisiin hallituksiin ja tähän hallitukseen, niin voisi viitata sitä edelliseseenkin hallitukseen, kun Lissabonin sopimuksesta on puhuttu. Lissabonin sopimus tuli voimaan vuonna 2009, ja siinä annettiin lupaus siitä, että me kannamme oman osuutemme toisen EU-maan avunpyynnöstä, jos sellainen tulee, ja toisaalta olemme valmiita vastaanottamaan apua. Nyt vasta tämän hallituksen aikana, kun konkreettiset tilanteet tulivat päälle, Pariisin tapahtumat, toisaalta Ruotsin sukellusvenejahti, herättiin siihen, että eipäs meidän lainsäädäntömme olekaan sillä tasolla, millä sen pitäisi olla.

Pöytäkirja PTK 76/2017 vp

Sen takia itse olen nyt esimerkiksi pitänyt esillä terroriasioita aika vahvasti ja itse toivon, että vastaavalla tavalla yksi moderni uhka kuin tässä puhuttavat vihreät miehet on esimerkiksi kansainvälinen terrorismi. Meidän pitäisi varautua paremmin siihen, että meillä eivät voisi tällaiset niin sanotut kohdehenkilöt taikka terroristijärjestöistä tänne palaavat henkilöt liikkua vapaina, ja sen takia toivon, että meillä tehtäisiin lainsäädäntöä mieluummin etuajassa kuin vasta sitten, kun jotain sattuu.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 56/2017 vp sisältyvät 1.—2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opintotukilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 36/2017 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 6/2017 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

15.06 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Aivan kuten valiokunta ansiokkaasti toteaa, on tärkeää, että opiskelijoiden riittävästä opintotukineuvonnasta huolehditaan sekä toisella että korkeakouluasteella. Palveluja tulee kehittää opiskelijälähtöisesti ja asiakasta kuunnellen. Pitää olla valmiutta reagoida palautteisiin ja tarvittaessa tehdä nopeitakin muutoksia esimerkiksi neuvonnan painopisteiden muuttamiseksi sekä resurssien turvaamiseksi erityisesti silloin, kun tukien hakuaika on kiivaimmillaan. Kaikki uudet kanavat, joiden kautta opiskelijat tietoa etsivät, pitää ottaa käyttöön. Oikeiden kanavien löytämisessä kehotan kuuntelemaan nuoria, jotka ovat parhaita asiantuntijoita siinä, mitä kautta tieto löytää parhaiten perille. Aivan kuten valiokunta linjaa, neuvonnan tulee olla sisällöllisesti asiantuntevaa sekä helposti ja oikea-aikaisesti opiskelijoiden saatavilla.

Päätöksen on tultava ja rahat saatava tilille, jotta opinnot voivat sujua talouden puolesta. Tästä syystä Kansaneläkelaitoksen on syytä varautua erityisen huolellisesti siihen, että hakemukset saadaan käsiteltyä viivytyksettä ja virheettömästi. Pidän hyvänä valiokunnan lausumaehdotusta. Tässäkin asiassa asenne ratkaisee paljon, ja pidän hyvänä myös sitä, että pikkuhiljaa valtiollakin eri puolilla leviää asenne, että on vähemmän kyttäystä, enemmän valmennusta ja luottamusta.

15.07 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! On hyvin tärkeää tietenkin, että opiskelijana saa laadukasta, asianmukaista, oikea-aikaista ja asiantuntevaa neuvontaa. Siinä mielessä puhumme hyvin tärkeästä asiasta kaiken kaikkiaan.

Pöytäkirja PTK 76/2017 vp

Täällä äskeisessä puheenvuorossa sanottiin, että tämä ajanmukainen neuvonta saa sitten aikaiseksi sen, että opiskelijalla säilyy toimeentulomahdollisuudet. Haluaisin kyllä tässä yhteydessä itse korostaa sitä, että tietenkin on hyvä, että neuvontaan kiinnitetään huomiota, mutta aivan yhtä olennaista, puhemies, on kyllä myös se, minkälainen opintotukijärjestelmä kokonaisuudessaan meillä on ja kuinka se tarjoaa opiskelijoille säällisen elämisen mahdollisuuden. On tietenkin ikävää todeta tässä yhteydessä, että hallitushan on leikannut merkittävällä tavalla hyvin ison osuuden opiskelijoiden toimeentulosta näiden leikkausten myötä. Se ei ole suinkaan miellyttävä asia, kuten ei myös sekään, että vastoin lupauksia koulutusleikkaukset olivat isot ja että sitten tietenkin tuli vielä tämä opiskelijan asemaan liittyvä leikkaus.

Nämä ovat niitä arvovalintoja, joista olemme usein keskustelleet tässä salissa. Olen itse esimerkiksi todennut, että on sääli, että näissä arvovalinnoissa saattaa olla niin, että hallitus on löytänyt rahaa hyväosaisten verohelpotuksiin, mutta sitten aika pieniosaisilta, toimeentulovaikeuksista kärsiviltä, leikataan aika ankaralla kädellä.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 36/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion virkamatkoilla sattuneiden vahinkojen korvaamisesta

Hallituksen esitys HE 38/2017 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 11/2017 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

15.09 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Kiinnitin jo aiemmissa käsittelyissä huomiota tähän mielenkiintoiseen esitykseen, jossa siis esitettäisiin valtion virkamatkoilla sattuneiden vahinkojen korvaamisen siirtämistä yksityiseltä yritykseltä valtion omaksi toiminnaksi, ja tästä koituisi jopa puoli miljoonaa euroa säästöjä vuodessa. Miksi tämä on mielenkiintoista? Mielestäni sen vuoksi, että näinkin pienessä asiassa voitaisiin saavuttaa näinkin suuri säästö sillä, että itse asiassa perutaan yksityistämistä sen sijaan, että vietäisiin yksityistämistä eteenpäin. Eikö tämä olekin mielenkiintoista, miten suuri säästöpotentiaali voisi olla muilla hallinnonaloilla, jos vastaavia toimenpiteitä tehtäisiin sielläkin? Eli ideologiasta yksityistämisestä siirryttäisiin takaisin omaan toimintaan.

Yhteiskunnassa yleensäkin ja erityisesti suuren rahan sote-keskustelussa muistuttaisin, että markkinatalous on hyvä renki mutta huono isäntä. Kannattaa ajatuksen kanssa ja rehellisesti pohtia sitä, onko toiminta todella kannattavampaa tuottaa yksityisellä vai tehdä

Pöytäkirja PTK 76/2017 vp

yhteiskunnan toimesta, tuottaako valinnanvapaus säästöä vai tuoko se itse asiassa lisää kustannuksia.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 38/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ampuma-aselain, rikoslain 41 luvun 1 §:n ja poliisilain 2 luvun 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 266/2016 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2017 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

15.11 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on varsin kannatettava, ja hallintovaliokunnassa teimme siihen muutamia tarkennuksia liittyen näihin hankkimis- ja hallussapitomenettelyihin.

Mutta se, mistä on tullut paljon palautetta ihmisiltä — jo paljon aikaisemmin kuin tämä hallituksen esitys oli sisässäkään — on aseluvan mahdollinen hakeminen sähköisesti. Tämä tosiaan nyt mahdollistaa aseluvan hakemisen sähköisesti, ja se myös joustavoituu siinä mielessä, että tietenkin säilyy mahdollisuus hakea sitä lupaa myöskin poliisilaitokselta, mutta aseluvan hakeminen ei ole enää sidottu hakijan kotipaikkaan eikä kotikuntaan, vaan lupahakemuksen voi jättää haluamalleen poliisilaitokselle, ja näin ollen se muutos joustavoittaa sitä lupamenettelyä. Lupahakemuksen voi siis jättää mille tahansa poliisilaitokselle, mutta hakija ei kuitenkaan voi valita sitä, mikä poliisilaitos tämän hakemuksen käsittelee, ja tämä myöskin sitten mahdollistaa sen, että niitä lupahakemuksia voidaan keskittää, ja se joustavoittaa palvelua siinä mielessä, että se ehkäisee ruuhkia, joita on välillä syntynyt myöskin alueellisesti tiettyinä vuodenaikoina.

Hallituksen esitys on siis varsin kannatettava, ja hallintovaliokunnassa teimme muutamia tarkennukset, jotka yksimielisesti hyväksyttiin, ja siinä mielessä on hyvä, että asia etenee.

15.13 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tavoitteena on aselupamenettelyn uudistaminen aseturvallisuutta vaarantamatta. Nostan esille siitä kaksi kohtaa.

Ensimmäiseksi soveltuvuustestit, joista nyt luovutaan: Pidän soveltuvuustesteistä luopumista järkevänä, koska esitettyjen tietojen mukaan testeistä ei ole käytännössä juurikaan ollut hyötyä lupaharkinnassa eivätkä ne ole tuoneet lisäarvoa aseturvallisuuteen. Paljon te-

Pöytäkirja PTK 76/2017 vp

hokkaampi ja parempi tapa arvioida aseluvan hakijan soveltuvuutta aseiden hankintaan on yksilölliset haastattelut sekä jo olemassa olevien tietojen hyödyntäminen. Tämä hyödyntäminen onnistuu, mikäli tietojenvaihto on sujuvaa ja tietojärjestelmät keskustelevat keskenään. Haastatteluissa on hyvä kiinnittää huomiota siihen, että niiden sisällöt ovat eri puolilla maata samankaltaisia. Tämä on tärkeää myös hakijan oikeusturvan ja yhdenvertaisuudenkin kannalta. Henkilökunnan kouluttaminen on tässäkin asiassa avainroolissa ja erityisen tärkeää.

Toiseksi haluan nostaa esille, että aselupaa on nyt mahdollista hakea sähköisesti. Tämä on erinomainen asia ja nykypäivää. Tämä varmasti joustavoittaa ja nopeuttaa lupamenettelyä. Sille, joka tuntee tarvetta asioida henkilökohtaisesti poliisilaitoksella, tulee myös helpotuksia. Hakeminen ei ole jatkossa enää sidottu kotikuntaan, joten hakemuksen voi jättää haluamalleen poliisilaitokselle. Poliisilaitokset sitten tarvittaessa siirtävät lupahakemuksia työtilanteen mukaan. Pidän tätä hyvänä ja asiakaslähtöisenä tapana, joka omalta osaltaan purkaa byrokratiaa.

15.15 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa puhemies! Aselakia on syytä uudistaa, ja se on ollut täällä eduskunnassa kohta kymmenen vuotta erilaisissa vaiheissa käsittelyssä. Sinne jäi muutama vuosi sitten semmoisia kohtia, joita tässä hallituksen esityksessä on nyt selvästi parannettu. Täällä on kiinnitetty huomiota tähän sähköiseen hakemiseen. Se on toki tätä päivää ja hyvä uudistus. Soveltuvuustestien tarpeellisuutta on tässä vuosien saatossa kyseenalaistettu, ja itsekin pidän paljon tärkeämpänä henkilökohtaista haastattelua, joka on se, millä pystytään paremmin asiaa varmistamaan.

Haluaisin vielä kiinnittää huomiota ase-elinkeinonharjoittajan tilanteeseen. Heidän osaltaan tätä ilmoitusvelvollisuutta on täsmennetty, ja se antaa myös mahdollisuuden elinkeinonharjoittajan kannalta sellaiseen turvalliseen bisneksen tekoon, mikä on hyvin huomioitu tässä. Siinäkin turvallisuus on otettu erityisen hyvin huomioon, ja siksi pidän myös elinkeinonharjoittajan kannalta tätä uutta esitystä hyvänä.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 266/2016 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain ja rajavartiolaitoksen sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 40/2017 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 13/2017 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 40/2017 vp sisältyvät 1.-5. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 76/2017 vp

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden alueellista tarjoamista ja työelämäkokeilua koskevasta kokeilusta

Hallituksen esitys HE 51/2017 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 6/2017 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

15.17 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Viime viikolla tämän asian ensimmäisessä käsittelyssä kävimme laaja-alaista keskustelua työstä, työn merkityksestä ihmiselle, sosiaaliturvasta, perustulosta ja monesta muustakin tähän lakiesitykseen kovin löysästikin liittyneestä asiasta. Koska en pystynyt silloin olemaan koko keskustelua läsnä mutta luin kuitenkin kaikki käytetyt puheenvuorot, halusin tulla vielä tässä toisessakin käsittelyssä käyttämään puheenvuoroni.

Tässä lakiesityksessä siis ehdotetaan kuntakokeilua, jossa kokeillaan työvoima- ja yrityspalveluita alueellisesti, ja tavoitteena on selvittää, onko työllisyyspalvelujen paikka maakunnissa vai kunnissa. Kokeilussa ei sinällään ole mitään vikaa, mutta näin lyhytkestoisena tämä kokeilu tuskin antaa kovin paljon uutta näkökulmaa asiaan. Tästä asiasta koko työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ja kuulemamme asiantuntijat olivat täysin samaa mieltä. Viime hallituskaudella toteutettiin pitkäkestoisia, hyvin tehtyjä kuntakokeiluja eri puolilla Suomea. Näissä kokeiluissa oli riittävän suuri kohdejoukko, riittävän pitkä kokeiluaika, ja tuloksista tehtiin erinomainen yhteenvetoraportti. Viime kaudella tehtyjen kuntakokeilujen perusteella voidaan selkeästi todeta, että kuntakokeilussa olleet kunnat pystyivät vähentämään pitkäaikaistyöttömyyttä. Valitettavasti näitä tuloksia ei ole nyt hyödynnetty, ja nyt tehdään tällainen näennäiskokeilu, joka ei pysty tuottamaan yleistettävissä olevaa tietoa.

Tässä kokeilussa on yksi uusi näkökulma verrattuna aiempiin kuntakokeiluihin. Se näkökulma on juuri se, mitä me sosiaalidemokraatit emme ole voineet hyväksyä, ja se on kuntouttavan työtoiminnan ulottaminen karenssin uhalla yrityksiin. Viimeviikkoinen keskustelu tässä salissa kertoi minulle sen, että monelle on varmaan vaikea ymmärtää kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden elämäntilannetta. Kuntouttava työtoiminta on tarkoitettu ihmisille, jotka eivät ole työkykyisiä, eli henkilöille, jotka eivät ole kykeneviä tavanomaisiin työvoimapolitiittisiin toimiin, esimerkiksi palkkatuettuun työhön, työkokeiluun tai koulutukseen. Koska kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat eivät ole työkykyisiä, niin myös valiokunnassa kuultavina olevat työntajien edustajat totesivat, että yritykset tuskin pystyvät näitä henkilöitä ottamaan työpaikalle niin sanotusti kuntoutumaan.

Asian ymmärtämisessä ongelmana on varmaan osittain se, että meillä on lainsäädännössä toinenkin työkokeilu. Varsinainen työkokeilu on tarkoitettu työkykyisille henkilöille, jotka haluavat kokeilla esimerkiksi sitä, kiinnostako tietty ala tai ammatti, tai selvittää, onko osaaminen ajan tasalla ja minkälaista lisäkoulutusta on kenties tarpeen hankkia. Tämä työkokeilu on jopa auttanut joitakin henkilöitä saamaan pysyvää työtä kokeilun jäl-

Pöytäkirja PTK 76/2017 vp

keen tai ainakin selkeyttämään urasuunnitelmiaan. Tässä lakiesityksessä ei kuitenkaan ole kysymys tästä työkokeilusta vaan työkyvyttömistä ihmisistä, jotka tarvitsevat lähinnä erilaisia kuntouttavia toimenpiteitä.

Toinen tähän liittyvä ongelma on se, että kuntouttavaa työtoimintaa käytetään tällä hetkellä myös lainvastaisesti. Koska hallitus on vähentänyt järjestöissä tapahtuvaa palkkatuetta työtä ja asettanut tälle 3 000 hengen vuosittaisen kiintiön, niin tästä johtuen yhä useampi työkykyinen henkilö ohjataan kuntouttavaan työtoimintaan, vaikka hänellä ei ole kuntoutuksen tarvetta vaan puute työstä. Riskinä on, että jos tämän kuntouttavan työtoiminnan lainvastainen käyttö jatkuu ja sitä katsotaan sormien läpi, niin tässä lakiesityksessä tarkoitettu työelämäkokeilu johtaakin siihen, että työkykyisiä työttömiä ohjataan tekemään yrityksissä työtä pelkällä työmarkkinatuella ja 9 euron päivittäisellä kulukorvauksella. Tärkeää on huomata, että silloin rikotaan kuntouttavasta työtoiminnasta säädettyä lakia, sillä kuntouttava työtoiminta ei ole tarkoitettu työkykyisille henkilöille.

Arvoisa puhemies! Me tarvitsemme kuntouttavaa työtoimintaa, mutta sinne ei saa ohjata ihmisiä, jotka eivät sinne kuulu, jotka eivät siis tarvitse kuntoutusta. Tarvitsemme myös välityömarkkinoita, sillä ne ovat joillekin hyviä väyliä avoimille työmarkkinoille. Toisaalta meidän on hyväksyttävä se tosiasia, että vaikka meillä olisi täysi työllisyys, kaikki eivät nykyisillä työn tuottavuusodotuksilla avoimilla työmarkkinoilla pärjää. Siksi toivon, että järjestöissä tehtävää, yhteiskunnallisesti tärkeää työtä arvostettaisiin niin paljon, että nähtäisiin järjestöjen arvo myös työllistäjinä. Järjestöissä on paljon tekemätöntä työtä muun muassa lasten, nuorten ja vanhusten parissa, jota nekin henkilöt, jotka eivät avoimilla työmarkkinoilla pärjää, voisivat tehdä. Samalla he voisivat myös kokea olevansa merkityksellinen osa yhteiskuntaa.

15.22 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tällä ehdotetulla lailla on kerrotusti tavoitteenapohjaisesti helpottaa maakuntamalliin siirtymistä siten, että tuetaan maakuntamalliin siirtymistä pohjustamalla työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämisvastuun siirtämistä maakunnille sekä mahdollistamalla työllisyyspalveluiden kehittäminen. Nyt onkin kysyttävä hallitukselta: Onko tämäkin sellaista lainsäädäntöä, mikä pitäisi laittaa jäihin siihen asti, kunnes kokoomus saa tiristettyä valinnanvapauden ja yksityisten terveysfirmojen kermankuorinnan sote-uudistukseen? Ministeri Risikkohan tuli tänään julkisuuteen sanomalla, että maakuntamalliin liittyvät lait on laitettava jäihin, kunnes kokoomus saa haluamansa, jos perustuslakivaliokunta päätyykin hankaloittamaan kokoomuksen suunnitelmia. Mitä siis tehdään näille maakuntauudistukseen liittyville lukuisille ja ainakin osittain positiivisille edistys Hankkeille, jos koko isoa uudistusta lähdetäänkin kaatamaan politikoinnin takia?

15.23 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Lakiesityshän koostuu periaatteessa kahdesta elementistä:

Ensinnäkin tässä on yleisempi kuntakokeilu, jonka tavoitteena on koota työttömien TE-palveluja paremmin yksiin käsiin ja seurata, mitä vaikutuksia tällä on. Tällainen kuntakokeilu on sinällään hyvä asia, sellaista tarvitaan, ja työttömien palvelujen nykytilanne huomioon ottaen se on ehdottoman tärkeä. Tämän lakiesityksen kuntakokeilun ongelmana kuitenkin on, että kokeilunäkökulmasta se on metodisesti huonosti toteutettu. Ensinnäkin siinä on kytkös maakuntamalliin, mutta ajoitus on hoidettu niin, että käytännössä, mikäli maakuntamalli toteutuu, kunnilla ei tulisi olemaan juurikaan roolia TE-palvelujen järjestämisessä tai jos niillä joku rooli tulisi olemaan, siitä olisi päätettävä ennen kuin kokeilu on

Pöytäkirja PTK 76/2017 vp

valmis. Toiseksi itse kokeiluun liittyy eräitä metodologisia ongelmia: kokeilu on aloitettu ilman riittävää tutkijakonsultaatiota, ja kokeilun arvioinnista ei ole tällä hetkellä edes rakennustelineitä vielä pystyssä. Kuntakokeilu siis sinällään on positiivinen asia, mutta tällaisenaan toteutettuna siitä ei ole odotettavissa kovin suurta apua meidän TE-palvelujen järjestämiseen.

Toisena elementtinä tässä on työelämäkokeilu, joka on monella tavalla ongelmallinen. Vasemmistolle tietysti ongelmallista on se, että siinä ihmisiä pakotetaan töihin ilman palkkaa, ja se, että ne ihmisryhmät — kuten tässä edellinen puhuja totesi — jotka tässä näin ovat kohteena, koostuvat lähinnä työkyvyttömistä ihmisistä, lain mukaan pääsääntöisesti työkyvyttömistä ihmisistä. Ongelmallista on myös, että näissä kokeilukunnissa ei enää olisi saatavilla kuntouttavaa työtoimintaa, joka kaikista ongelmista ja väärinkäytöksistään huolimattakin on joillekin ihmisille ollut pelastusrenkas ja se kaikkien paras vaihtoehto. Kolmas ongelma, mikä tähän liittyy, on se, että kaikki kuullut asiantuntijat ovat hyvin skeptisiä sen suhteen, että niitä aitoja työympäristöjä, joissa työelämäkokeilua pitäisi sitten harrastaa, ei löytyisi ainakaan siltä yrityspuolelta, jota tässä erityisesti on yritetty painottaa. Eli työelämäkokeiluun liittyy paljon periaatteellisia ongelmia, paljon hävittävää ja tuskin mitään voitettavaa.

Tästä syystä me kannatimme ensimmäisessä käsittelyssä sellaista ratkaisua, jossa kuntakokeilu oltaisiin toteutettu ilman tätä työelämäkokeiluosiota. Näin oltaisiin saatu se hyvä, mitä tästä lakiesityksestä ylipäätään on saatavilla, kuitenkin ilman niitä ongelmia, jotka tähän liittyvät. Hävisimme äänestyksen, ja meillä on käsittelyssä suurin piirtein sellainen lakiesitys, jota hallitus alun perin aikoikin, ja nyt toisessa käsittelyssä on kysymys siis siitä, onko kuntakokeilu työelämäkokeilun kanssa parempi vaihtoehto kuin ei kokeilua lainkaan.

Koska kuntakokeilusta saatavat hyödyt ovat meidän arviomme mukaan heikkoja ja tulevat myöhässä, mikäli niitä ylipäätään saadaan, ja työelämäkokeiluun liittyvät ongelmat ovat ilmeisiä, vahvoja ja periaatteellisia, olemme päätyneet siihen, että kuntakokeilu työelämäkokeilun kanssa on huonompi vaihtoehto kuin ei kokeilua lainkaan.

Siksi esitän, että lakiesitys hylätään.

15.28 Kari Uotila vas: Arvoisa herra puhemies! Kuten tuossa edustaja Kontula ja muun muassa edustaja Mäkisalo-Ropponen hyvin perustelivat, tähän sisältyy aika paljon tällaisia periaatteellisia ongelmia. Jokainen me ymmärrämme, että kun on kysymys työkyvyttömästä henkilöstä, niin hän tarvitsee monestakin syystä kuntouttavaa työtoimintaa: elämäntilanteensa, työkykynsä palauttamisen, työmarkkinoille palaamisen näkökulmasta ja niin edelleen. Me vasemmistossa olemme olleet pitkään huolissamme, että näihin sisältyy aika-moisia väärinkäytön ja hyväksikäytön mahdollisuuksia. Ja kun nyt sitten on riskinä se, että käytännössä työkyvyttömiä ihmisiä pakotettaisiin sellaiseen kokeiluun, joka ei heitä koske ja päinvastoin, niin se on kyllä hyvin kyseenalaista. Ottamatta nyt kantaa edustaja Mäkelän kannanottoon siitä, että tämäkin liittyy laajasti ottaen maakuntauudistukseen, joka liittyy laajasti ottaen sote-uudistukseen ja tähän poliittiseen kauppaan, joka puolitoista vuotta sitten tehtiin, se on toinen ulottuvuus ja tekee pikkasen kyseenalaiseksi tämänkin lainsäädännön hyväksymisen tässä yhteydessä, kun koko tämä poliittinen kauppa kokonaisuutena taitaa olla pikkasen katkolla.

Mutta näillä perusteilla, arvoisa puhemies, kannatan edustaja Kontulan tekemää hylkäysehdotusta.

Pöytäkirja PTK 76/2017 vp

15.29 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On syytä muistaa kuitenkin, että kunnilla on tänä päivänä lakisääteisesti velvollisuus maksaa työmarkkinatuen kuntaosuus, 300 työttömyyspäivän jälkeen 50 prosenttia, ja sitten 1 000 päivän jälkeen se menee 70 prosenttiin. Tämä kuntavelvollisuus on olemassa jo. Tätä kautta minun mielestäni, kun kunta vastaa sen ihmisen elämän aika monesta isosta asiasta ja työtön asuu jossakin kotikunnassa kuitenkin, on aivan luonnollista, että kunnalle annetaan mahdollisuus sitten erilaisella lainsäädännöllä vaikka kokeilun kautta kokeilla, pystytäänkö näitä ihmisiä ohjaamaan jollakin keinolla sille tielle, jonka toisessa päässä on saada jonkunasteinen työpaikka ja ruveta pärjäämään omillaan. Se on sen ihmisen kannalta aivan välttämättömän hyvä asia. Minun on vaikea ymmärtää sitä kritiikkiä, mitä oppositio esittää tässä asiassa.

Tämä kokeiluhan kestää vain vuoden 2018 loppuun. [Heli Järvinen: Se on se ongelma!]
— Ei se mikään ongelma ole, mutta tässä on se hyvä asia, että kunnat velvoitetaan ja kunnille annetaan mahdollisuus luoda työpaikkoja ihmisille, jotka eivät muuten työllistyisi. — Kotikunnassani Ilomantsissa tällaista kokeilua on ollut aikaisemmin oma-aloitteisesti ilman, että siinä on ollut kenenkään muun panosta. Työvoimahallinto on totta kai ollut jollakin keinoin mukana, mutta kunta on menestynyt siinä alussa minun mielestäni erittäin hyvin. On moni ihminen pystytty ohjaamaan työhön, ja moni on saanut jopa pysyvän työpaikan. Ei kannata nyt ehkä jokaista uutta kokeilua tai esitystä ampua vain sen tautta alas, että se on hallituksen esitys.

Minun näkökulmani on se, että kun saadaan uusia työpaikkoja syntymään tähän maahan, vienti lähtee vetämään, se luo sitten niitä niin sanottuja vähemmän koulutusta vaativia töitä, koska monesti pitkäaikaistyöttömällä henkilöllä on sellainen tausta, että hänellä ei ehkä se koulutus pohja ihan ole kunnossa. Mutta kun työpaikkoja on tarjolla, se luo myös niitä vähemmän koulutusta vaativia työpaikkoja, joita tässä maassa on todella paljon. Tekemätöntä työtä, kuten tiedämme, on todella paljon. [Puhemies koputtaa] Ei tarvitse kuin katsoa jokaisen kuntataajaman kadut ja puistot, niin kyllä siellä tekemätöntä työtä on vaikka kuinka paljon. Ei pidä olla ennakkoluuloinen. Minun mielestäni on tärkeätä, että työtön saa töitä.

15.31 Heli Järvinen vihr: Arvoisa puhemies! Oikeastaan tuossa edustaja Hoskonen puheenvuorossa tulivat kaikki ne perusteet, joiden vuoksi me vastustamme tätä työelämäkokeilua mutta vain päinvastoin perusteltuna.

Me kaikki olemme yhtä mieltä siitä, että on hyvä, jos työttömiä kannustetaan töihin, mutta tässä työelämäkokeilussa, joka tulee kuntouttavan työtoiminnan tilalle, puhutaan nimenomaan työkyvyttömistä ihmisistä, ei välttämättä ihmisistä, joilla on heikko koulustausta. Siellä voi olla hyvin pitkälle koulutettuja ihmisiä, mutta siellä on ihmisiä, joilla voi olla rankkoja päihdekokemuksia, hyvin syvää masennusta, muita tekijöitä, joiden takia nämä ihmiset ovat työkyvyttömiä. Juuri siksi heille on tähän asti tarjottu kuntoutusta, koulutusta, terveys- ja sosiaalipalveluja ja niin edelleen. Nyt tämän työelämäkokeilun avulla ja tuella kaikki nämä kuntouttavat mahdollisuudet viedään heiltä pois ja ainoana mahdollisuutena tilalle tulee se, että yksityinen yritys työllistää heidät. Siinä piilee se ongelma, koska ainakin Suomen Yrittäjien mukaan ei hevillä löydy sellaisia yrittäjiä, jotka ottavat työkyvyttömiä ihmisiä omille harteilleen, vastuulleen kannettavaksi. Tähän puuttuu myös Kuntaliitto, joka sanoo, että paljon tätä kokeilua tarkoituksenmukaisempaa olisi jakaa asiat kahteen erilaiseen palvelumuotoon eli perinteiseen kuntouttavaan työtoimintaan ja sen rinnalle tulevaan työelämäkokeiluun, jolloin nämä voisivat vahvistaa ja tukea toisiaan, kun

Pöytäkirja PTK 76/2017 vp

nyt tehdään niin, että näillä kokeilualueilla, Lapissa, Pirkanmaalla, Pohjois-Savossa, Varsinais-Suomessa ja Satakunnassa, työkyvyttömät ihmiset ovat oikeutettuja vain työelämäkokeiluun, eivät enää kuntouttaviin toimiin. Siinä on se iso ongelma.

15.33 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Tämä kuntakokeilua koskeva laki on todellakin nyt toisessa käsittelyssä, ja joudumme pohtimaan sitä, että kun tässä on yksi huono asia, niin kannattaako haudata koko kokeilu. Itse oikeastaan ajattelen niinpäin, että nyt kun tässä koko tämä maakuntauudistuksen ikään kuin aikataulu on kyseenalainen ja saattaa tulla viivästystä siihen liittyen, niin tämä kokeilu nimenomaan kannattaa toteuttaa, koska silloin meillä jää aikaa tämän jälkeen katsoa, kumpi on parempi malli: se, että me siirrymme maakunnalliseen työvoimapalvelujärjestelmään, vai se, että me siirrymme kunnalliseen työvoimapalvelujärjestelmään.

Kun viime kaudella toteutettiin kuntakokeilu, niin sen tuloksia on pystytty jo arvioimaan. Siinähan ajatus on ollut hyvin pitkälle se, että meidän sosiaali- ja terveystalvet ja meidän työllisyystalvet vaikeasti työllistyvien kohdalla integroidaan kiinteämmin toisiinsa ja sen jälkeen kunta, joka on ihmistä lähempänä, on antanut ne talvet, yrityskontaktit ja muut, jotta ihmiset olisivat työllistyneet. Ja kun katsotaan työllisyyden hoidossa niiden kuntien tuloksia, jotka ovat olleet mukana kuntakokeilussa, ja kun katsotaan niiden kuntien tuloksia, jotka eivät ole olleet, ja katsotaan työllisyystalvet maassa keskimäärin, niin kuntakokeilukunnissa työttömyys nousi huomattavasti vähemmän kuin maassa keskimäärin. Mielestäni tämä voi kertoa siitä, että siellä on onnistuttu paremmin näissä palveluprosesseissa, joissa vaikeasti työllistyviä on onnistuttu saattamaan työmarkkinoille tai ainakin jatkopolkuja pitkin koulutukseen ja aktiivisiin toimenpiteisiin. Siinä mielessä itse pidän hyvänä tätä kuntakokeilua tästä näkökulmasta, mutta toivon, että hallitus aivan aidosti katsoisi, mitä tuloksia tulee maakuntatasolla toteutetuissa kokeiluissa ja mitä sitten niissä, jotka ovat tapahtuneet yksittäisissä kunnissa. Ja mitä tulee tähän kuntakokeiluun...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Joo, voitte siirtyä puhujapöytäntöön. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Kuvittelin, että pystyn olemaan tiiviimpi kuin sitten pystyinkään. — Mutta mitä tulee tähän kuntouttavaan työtoimintaan ja siihen, että sitä nyt mahdollistettaisiin näissä yrityksissä, niin siihen todella liittyy niitä ongelmia, mistä mielestäni edustajat Kontula ja Mäkilä-Ropponen täällä ansiokkaasti kertoivat. Mutta itse mietin sitä siitä näkökulmasta, että kun kyse on enemmänkin valvontaongelmasta ja väärinkäytöksen mahdollisuudesta, niin nyt jos tätä kuntouttavaa työtoimintaa kokeillaan itse asiassa Porissa, Kuopiossa, Siilinjärvellä ja me tiedämme ne kunnat, missä sitä kokeillaan, niin nyt ne kunnat on ikään kuin pidettävä luupin alla, että siellä näitä väärinkäytöksiä ei tule. Ymmärrän hyvin tämän periaatteellisen ja ideologisen näkökulman ja olen siitä samaa mieltä enkä halua laajentaa tätä kuntouttavaa työtoimintaa yrityspuolelle, koska siihen liittyy paljon ongelmia. Mutta siihen en tällä perusteella olisi valmis, että tällä perusteella haudattaisiin koko kokeilu, joka selvästi on tuonut hyviä tuloksia valtavan työttömien joukon elämään. Harmittaa tietenkin se, että tuo pykälämuutos ei tässä salissa mennyt läpi, mutta tuntuu mielestäni siltä, että siihen ei ehkä kannata mennä, että sillä perusteella kaadettaisiin koko kokeilulainsäädäntö.

Mitä tulee tähän kokeilun aikatauluun, niin kannattaa katsoa valiokunnan mietintö, jossa hallituspuolueet ja koko valiokunta yksimielisesti olivat sitä mieltä, että kokeiluaikaa pi-

Pöytäkirja PTK 76/2017 vp

täisi pidentää, koska tässä on niin lyhyt aika, että siitä ei ehkä pystytä saamaan ulos niitä tuloksia, mitä tämäntyyppisellä kokeilulla haluttaisiin, ja koska ei ole tehty sitä ikään kuin ennakkotyötä, jossa olisi katsottu tätä tutkimusasetelmaa, niin siinäkin mielessä on järkevämpää katsoa sitä tutkimusasetelmaa tämän kokeilun aikana eteenpäin ja sen lisäksi pidentää sitä kokeiluaikaa. Ja varsinkin jos maakuntahallinto viivästyy, niin silloin meillä on hyvät perusteet pidentää sitä aikaa. Toivon, että tämä viesti menisi ministerille läpi, koska sen takana oli koko valiokunta ja koska ennen muuta, voisi sanoa, ehkä hallituspuolueet vielä kiihkeämmin halusivat tätä kokeilua pidentää, mutta se jäi sinne ponneen tai toivomuksen tasolle.

15.38 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen, kyllä minä ihmettelen valitusta siitä, että täältä ammutaan kaikki alas, kun me olemme parhaillaan 10. kohdassa päivän epistolaa ja tähän mennessä kaikki on nuijittu yksimielisesti läpi. Ei kaikkea ammuta alas, mutta ne kaikkein huonoimmat esitykset yritetään edes torpata.

Kokeilun lyhyys: Minä en usko, että kukaan, joka oikeasti on ollut kuntouttavan työtoiminnan, sen oikean kohderyhmän, kanssa tekemisissä, uskoo, että nämä ihmiset ehtivät tämän kokeilun aikana sellaiseen kuntoon, että he työllistyvät avoimille työmarkkinoille. Tämä ei vain ole realismia tässä maailmassa. Ja jos siellä joku sellaisessa kunnossa onkin, niin sitten hän on väärässä paikassa: sitten hänen ei kuuluisi olla kohderyhmässä lainkaan. Siinä on niin monta steppiä kuntouttavan työtoiminnan ja avoimien työmarkkinoiden välillä, että ihmiset eivät vain juokse sitä matkaa näin lyhyen kokeilun aikana.

Minä ajattelen samoista lähtökohdista juuri toisinpäin kuin edustaja Filatov tässä äsken. Minä ajattelen, että työelämäkokeilu itsessään on niin iso periaatteellinen ongelma — se on pieni osa tätä kokeilua, ja se on pieni osa valtiosta käsin, mutta se on hirvittävän iso asia niiden yksittäisten työttömien oikeuksien, elämänhallinnan ja mahdollisuuksien näkökulmasta — että sen takia minun mielestäni tämä painoi vaakakupissa enemmän kuin kokeilusta mahdollisesti saatavat hyödyt, jotka tosiaan huonon suunnittelun vuoksi todennäköisesti jäävät vähäisiksi ainakin asiantuntijakuulemisten perusteella.

15.40 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskoselle haluan todeta sen verran, että tuskin tällaista kokeilua on Ilo-mantsissa tehty, sillä tähän saakka laki on määritellyt, ettei kuntouttavaa työtoimintaa ole saanut tehdä yrityksissä. Kuntouttavaa työtoimintaa on tähän saakka toteutettu kunnissa ja yhdistyksissä, ja henkilöllä on ollut tämän ansiosta koko ajan tuki, kuntoutus ja ohjaus mukana tässä kuntouttavassa työtoiminnassa, ja nyt kun tämä siirtyy yrityksiin osittain, niin se tarkoittaa, että nämä työkyvyttömät henkilöt vain heitetään sinne yrityksiin ja he saavat siellä hengailla omalla tavallaan. Tämä on se syy, minkä takia myöskin työnantajat valiokunnan kuulemisissa sanoivat, että ei heillä ole mahdollisuutta ottaa näitä työkyvyttömiä ihmisiä sinne yrityksiin hengailemaan ja olemaan eikä heillä ole mahdollisuutta antaa sitä tukea, ohjausta ja kuntoutusta, mitä nämä ihmiset tarvitsisivat.

15.41 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Missään nimessä en ole tarkoittanut sitä, että kukaan lähetettäisiin roikkumaan jonnekin työpaikalle väkisin, ei tietenkään, kyllä-hän siinä omaa tahtoakin pitää olla. [Välihuuto] Kotikunnassani Ilo-mantsissa meillä on ollut... — Arvoisa edustaja Järvinen, te tunnutte kaiken tietävän, mikä on tietysti erittäin hieno asia, koska itse en sellainen tunne olevani. — Joka tapauksessa kunta on Ilo-mantsissa-

kin toiminut aktiivisesti omilla rahoillaan. Niitähän saa käyttää yleisen toimivallan puitteissa, mitä lämpimästi kannatan, perustuslain mukaan. Me olemme tehneet monta semmoista yhteistyöprojektia muun muassa yrittäjien kanssa, saaneet ihmisille töitä jonkun verran. Ei tietenkään kaikessa ole onnistuttu, mutta ennakkoluulottomasti asioita on katsottu ja etsitty, ja monta tapausta on onnistunut, siitä olen iloinen. Siellä on myös tämä Honkalampi-säätiön Kaski-toimintakeskus ollut käytössä, ja kun se on ollut hyödyllinen toimipiste joskus, niin sellaista toimintaa tuen. On myös Lähimmäispalvelukeskus Iljala, joka toimii ja auttaa pulassa olevia ihmisiä. Elikkä olemme omalla aktiivisuudellamme olleet mukana tässä työssä, ja siksi kannatan lämpimästi sitä, että tällaisia kokeiluja tehdään.

Kokeilu on näin lyhyt, ja edustaja Filatov aivan oikein totesi, että valiokunta on tässä asiassa käynyt pitkän keskustelun siitä, voisiko kokeilu olla pidempi. Sitä kyllä kannatan, että se olisi pidempi. Mutta tärkeää on kuitenkin, että se iso kuva menee siinä, että saisimme tähän maahan ihmisille aidosti töitä, poistaisimme byrokratiaa mahdollisimman paljon, saisimme uusia työpaikkoja, minkä jälkeen niitä vähemmän ammattitaitoa vaativia töitäkin tulisi siinä ikään kuin kylkiäisenä. Hyvin menestynvä yritys esimerkiksi voi vaikka haluta palkata henkilön piha-alueita siistimään, koska monella yrityksellä sekin on merkittävä imagokysymys, että kaikki näyttää hyvältä.

Tämä on yksi mahdollisuus, ja sitä alkäämme vastustako. Ymmärrän toki, että näihin liittyy ongelmia, mutta kuten ihmiselämässä yleensäkin, enpä niitä ongelmattomia asioita kovin paljon tiedä.

15.43 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa puhemies! Tärkeintähän tässä on ymmärtää, että tässä on kyse kokeilusta, ja niin kuin tässä edustaja Filatov asiantuntevasti kertoi, kuntien kokemuksista tässä asiassa voidaan jo jotain oppia, mutta tärkeä tilanne ja uusi tilannehan tässä on myös se, että tämä uusi kokeilu on mahdollisuus myös yrityksille, eikä niin kuin täällä on annettu ymmärtää, että nämä kaikki siirtyvät nyt yrityksiin vastuulle. Kyllähän tässä selkeästi kunnat kantavat edelleen suuren vastuun, ja siksi en oikein ymmärrä, että ideologisista syistä tätä kokeilua nyt sitten vastustetaan. Annetaan mahdollisuus näihin tehtäviin, ja työllistämiskokeiluun pitää tietenkin semmoiset ihmiset laittaa, joille se mahdollisesti sopii, niin että kyllähän tässä harkintaa käytetään monilla osilla. Ja kyllä sitten sen verran pidän yrittäjienkin puolta, että ne yrittäjät, jotka ottavat henkilön kokeiluun, totta kai katsovat, että heillä on myös resurssit ja aikaa hoitaa sitä vastuullista tehtävää. Ei sinne hengailemaan kukaan ketään ota.

15.44 Heli Järvinen vihr: Arvoisa puhemies! En lainkaan kuvittele tietäväni kaikkea, mutta sen verran olen saanut työttömiä kouluttaa tässä elämässä, että tiedän, että pakolla ei vaan hyvää tule. Edustaja Hoskonen, juuri siinä piilee yksi iso ongelma, että tähän työelämäkokeiluun työkyvyttömän pitkäaikaistyöttömän on pakko lähteä karenssin uhalla. STTK esimerkiksi sanoo, että kokeilu voisi olla ihan kannattavakin, jos työttömällä olisi oikeus kieltäytyä työkokeilusta ilman seuraamuksia, mutta kun tätä ei ole, toivon, että teette tämän muutosesityksen.

Mitä tulee yrityksiin, niin olen iloinen, että se nousi esiin, koska itselläni ei ole mitään ideologista painolastia, ja itse asiassa ihmettelen sitä, onko todella yrittäjiä kuultu ja minkä verran, kun moni yrittäjä tuntuu olevan kohtuullisen sekaisin nyt erilaisista mahdollisuuksista — meillä on koulutusopimuslaisia, meillä on rekrytointikokeilussa olevia, nyt meille tulee vielä työelämäkokeilussa olevia. Ja kun yrityksen päätehtävä usein on, ja yleensä

Pöytäkirja PTK 76/2017 vp

on, kuitenkin tuottaa voittoa eikä huolehtia suomalaisten koulutuksesta, työllistamisestä ja vielä työkyvyttömiä kuntouttamisesta, niin yritykselle asetetaan vaan aika isoja haasteita, ja toivoisin, että yrittäjiä kuunneltaisiin myös entistä vahvemmin näissä kysymyksissä.

15.45 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen, teidän mielestänne ei ketään pidä väkisin laittaa, mutta siitähän nimenomaan tässä on kysymys. Ainoa uusi asia, joka tähän työkokeiluun liittyy, on se, että ihmisiä voidaan nyt laittaa myös väkisin näihin palveluihin. Sosiaalihuoltolain 17 § on antanut tähänkin asti kyllä mahdollisuuden kuntoutukseen aidoissa työympäristöissä, se ei ole se ongelma, mutta nyt ihmisiä voidaan pakottaa sinne minimitoimeentulotuen menetyksen uhalla, mikä on kuitenkin yhtä lailla sama kuin väkisin. Puhutaan ihmisen viimesijaisesta toimeentulosta.

Edustaja Pakkanen, te uskotte, että vain ne laitetaan näihin aitoihin työympäristöihin, jotka sinne sopivat, eikä ketään hengailemaan. Se perusongelma onkin se, mihin laitetaan sitten ne, jotka eivät sovi, kun kuntouttava työtoiminta näistä kunnista lopetetaan. Miten heille käy? Mihin he menevät? Mitä heille tarjotaan? Vai eikö mitään? [Heli Järvinen: Hyvä kysymys!]

15.47 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Mielestäni tämä edustaja Kontulan lopussa esittämä kysymys on juuri se oleellinen asia. Tämä on kuntienkin näkökulmasta hieman hankala tilanne: Monet kunnat ja yritykset meillä valiokuntakuulemisissa totesivat, että on todennäköisesti hyvin vaikea löytää sellaisia yrityksiä, jotka ottaisivat työelämäkokeiluun kuntouttavan työtoiminnan kriteerit täyttäviä henkilöitä. Sen sijaan halua voisi olla ottaa niitä henkilöitä, jotka eivät täytä niitä kriteereitä, ja silloin ajaututtaisiin taas tilanteeseen, jossa tätä työelämäkokeilua käytettäisiin väärin. Silloin ennemminkin pitäisi käyttää palkkatuetta työtä, joka ikävä kyllä on kärsinyt vähän inflaatiosta viime aikoina, koska resursseja palkkatyöhön tai palkkatukirahoja on ollut liian vähän, ja erityisesti järjestöjen kohdalla, jotka useimmiten työllistävät juuri niitä työttömiä, jotka ovat vielä hiukan kauempana niistä avoimista työmarkkinoista ja kilpailluimmista työmarkkinoista.

Itse asiassa samaa tavoitetta voitaisiin paremmin lähestyä sitä kautta, että lisättäisiin järjestöjen palkkatukirahoja. Silloin kun ihminen on lähempänä työmarkkinoita mutta hänellä on vielä niitä esteitä, että hän ei kelpaa ikään kuin kovasti kilpailuille markkinoille, palkkatuki on ollut oivallinen keino auttaa ihmistä eteenpäin. Mutta nyt meillä järjestöjen rahat ovat vähissä ja järjestöjen varsinaiselle, sataprosenttiselle tuelle on asetettu jopa katto ja olemme tilanteessa, jossa monessa kunnassa ei ole ollenkaan käytetty näitä järjestöjen työllistämismahdollisuuksia sen vuoksi, että rahat ovat olleet jo viime vuoden puolella sidotut.

Mutta mitä tulee tähän kokeiluun kuntouttavan työtoiminnan mahdollisuudesta yrityksissä, niin sitä hakivat kunnat itse. Toivon, että he ovat oikeasti miettineet sen, miten tämän polun rakentavat, koska silloin kun ei ole tätä perinteistä kuntouttavaa työtoimintaa käytössä, voidaan joutua tilanteeseen, että ei löydy minkäänlaisia palveluita tälle kohderyhmälle, ja se olisi mielestäni kaikkein surullisin lopputulema. Mutta se riski tässä todella on olemassa.

15.49 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Jos kuntouttavaa työtoimintaa todellakin ryhdytään tekemään yrityksissä, niin ensimmäinen kysymys on se, mistä se yritys löytyy. Se on hyvin kaunis ajatus, mutta myös hyvin utopistinen ajatus, että yrittäjät ottavat hyvää hyvyttään työntekijöitä sinne. Varmasti joku saattaa ottaakin, mutta ei suuressa mittakaavassa.

Pöytäkirja PTK 76/2017 vp

vassa, koska yrityksissä täytyy tehdä sitä yrityksen perustyötä ja siellä ei riitä ohjaajia. Tämä on se iso ongelma siinä. Tämä on sen kaltainen asia, että tässä on olemassa iso vaara, että nämä ihmiset, jotka tarvitsisivat kuntouttavaa työtoimintaa, huomaavat, että he eivät enää kelpaa mihinkään. He eivät ole minkään arvoisia. Kukaan ei ota heitä, kukaan ei halua heitä. Mitä se tekee ihmiselle itselleen?

Nyt täytyy muistaa se, mitä yrittäjät sanoivat tässä olisiko nyt ollut kolme vai neljä viikkoa sitten, että emme me tarvitse työpaikoilla ilmaista työväkeä, me tarvitsemme osaavaa työväkeä. Ja kun siellä nyt on koulutuspuolelta työssäoppijoita ja sitten on kuntouttavan työtoiminnan tekijöitä, niin kertokaa minulle, mitkä ovat niitä yrityksiä, minkä kaltaiset yritykset pystyvät selviytymään tästä asiasta. Onko yrityksiltä kysytty? Onko sieltä sanottu, kuinka monta työpaikkaa tai kuntouttavaa työpaikkaa tätä kautta löytyy?

Palkkatuki on se asia, mitä me tarvitsisimme tässä maassa. Se hyödyttää kumpaakin. Se yleensä hyödyttää sitä järjestöä, missä tehdään palkkatuettua työtä, ja se hyödyttää sitä henkilöä, joka tekee sitä palkkatuettua työtä. Siinä kumpikin saa jotakin, mutta tässä nyt tuntuu siltä, että on pantu silmät kiinni ja sanotaan, että nyt yrityksiin ilmaista työvoimaa saadaan tällä, saadaan Suomi nousuun. Mutta ilmainen työvoima ei ole sama kuin osaava työvoima, joka pystyy tekemään ja selviytymään siitä työstä, mitä siinä täytyy tehdä.

Näitä asioita pitäisi ajatella vähän pitemmälle. Tämä on jälleen kerran asia, joka näyttää paperilla hyvältä mutta käytännössä varmasti kaatuu.

15.51 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa puhemies! Onko yrittäjiä kuultu — kyllä tässä ainakin työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on omassa mietinnössään kuullut Suomen Yrittäjiä, ja heidän lausuntonsa on siellä huomioitu. Se on selvä, että tämä kuntouttava työtoiminta on yrityksille haasteellinen tilanne, mutta itse tiedän, että kyllä palveluilla ainakin, kaupan alalla, yrittäjät ottavat sinne jonkun verran. Ei tällä toki työttömyysongelmaa poisteta, mutta pidän tärkeänä, että tämäkin kokeilumahdollisuus yrityksille annetaan, ja he sitä myös jossain määrin kyllä käyttävät.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä edustaja Järvinen.

15.51 Heli Järvinen vihr: Arvoisa puhemies! Itse toivon vilpittömästi, että tämän kokeilun turvin löytyy niitä helmiä, löytyy sellaisia onnistumisia, joissa jotkut kuntouttavaa työtoimintaa kaipaavat pitkäaikaistyöttömät, elämänhallinnaltaan hieman hukassa olevat ihmiset, löytäisivät elämälleen uuden uran ja yritys saisi osaavaa työvoimaa. Mutta harmillista on se, että vaikka näitä helmiä löytyisi, ne löytyvät nyt niiden toisten kuntalaisten selkänahasta eli niiden kuntalaisten, jotka kaipaavat kuntouttavaa työtoimintaa vielä kipeämmin, jotka eivät pääse työelämäkokeiluun yrityksiin mutta joilta kuitenkin viedään erilaiset kuntoutus- ja terveys- ja sosiaalipalvelut sen tiimoilta pois, että muunlainen kuntouttava työtoiminta näissä kokeilukunnissa loppuu, ja siihen toivoisin muutosta. Rinnakkain nämä voisivat vielä toimia hyvin.

Mitä tulee tähän itse kokeiluun, kokeilut ovat ilman muuta hyviä, mutta kuten hyvin moni asiantuntija ja myöskin valiokunta kuultuaan kaikki asiantuntijat on todennut, tämän kokeilun pitäisi olla pidempi. Tällaisena esityksenä se kestää vain ensi vuoden eli vuoden 2018 loppuun asti, kun moni on esittänyt, että sitä voitaisiin jatkaa vähintään vuoden 2020 loppuun asti. Sitä toivoo myös työelämävaliokunta.

Pöytäkirja PTK 76/2017 vp

15.53 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Nyt kun kuuntelen tätä, niin minä luulen, että kuntouttava työtoiminta ja palkkatuettu työ jotenkin nyt sekoittuvat keskenään tässä keskustelussa.

Palkkatuetussa työssä olevat ihmiset ovat kuitenkin työkykyisiä sillä tavalla, että osa heistä jopa siirtyy avoimille työmarkkinoille oltuaan jonkun aikaa tässä palkkatuetussa työssä tai sitten jatkaa siellä yhdistyksessä yhteiskunnallisesti tärkeitä tehtäviä vanhusten, nuorten tai lasten parissa. Mutta nyt kun me puhumme kuntouttavan työtoiminnan asiakkaasta, niin kuntouttavan työtoiminnan asiakas on todellakin ihan jotain muuta. Hän on siis työkyvytön henkilö, jonka voimavarat ovat todella pieniä. Voi olla, että hän joutuu opettelemaan päihteetöntä elämää tai sitä, miten siellä jossakin yhteisössä jaksaa olla kaksi tai kolme tuntia, ja sekin voi viedä jo kaikki voimat tältä ihmiseltä.

Minä nyt luulen, että me emme puhu samasta ihmisryhmästä, kun täällä käydään tätä keskustelua, kuka voi siirtyä yrityksiin tekemään kuntouttavaa työtoimintaa. Minun mielestäni tämä asia pitäisi nyt selkeyttää ennen kuin tätä keskustelua jatketaan. Me puhumme kahdesta aivan täysin eri asiasta.

15.54 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Edustaja Pakkanen, Suomen Yrittäjiä tosiaan kuultiin työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa, ja Suomen Yrittäjät totesi, että he suhtautuvat erittäin skeptisesti siihen, että sellaisia yrityksiä löytyisi, joihin näitä henkilöitä sitten voitaisiin sijoittaa varsinkin tässä tilanteessa, kun yrityksiin on tarjolla paljon muutakin erilaista yhteisen hyvän puolesta tehtävää työtä ja harjoittelutoimintaa.

Minäkin ehkä haluaisin takaisin semmoiseen maailmaan, jossa työelämä oli sama kuin elämä ja kaikki osallistuivat siihen kykyjensä mukaan, jossa oli hyvin poikkeuksellista, että joku jäi työelämän ulkopuolelle. Mutta jonkin aikaa sitten tuli moderni kapitalismi ja vaihtosuhteinen työ, ja sen jälkeen viimeiset vuosisadat me olemme eläneet semmoisilla työmarkkinoilla ja semmoisessa maailmassa, jossa ei tahdo olla tilaa muille kuin sataprosenttisesti, ehkä jopa satakymmenprosenttisesti työskenteleville ihmisille. Tilanne ei ole ihanteellinen, siitä pitää päästä pois, mutta ratkaisu löytyy jostakin muualta kuin työkyvyttömiä ihmisten painostamisesta minimitoimeentuloturvan menettämisen uhalla aidoille työpaikoille.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle maakaasumarkkina- ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 50/2017 vp

Lakialoite LA 1, 3/2016 vp

Toimenpidealoite TPA 3/2016 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 11/2017 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpidealoitteesta.

Pöytäkirja PTK 76/2017 vp

Keskustelu

15.56 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa puhemies! Talousvaliokunta teki maakaasumarkkinalaista ja siihen liittyvistä laeista yksimielisen mietinnön, mikä on varsin hieno asia. Täytyy kuitenkin tunnustaa, että tuossa asiantuntijoiden kuulemisvaiheessa osin ristiriitaistakin informaatiota tuli siitä, missä aikataulussa kannattaisi meidän maakaasumarkkinamme avata. Toki se kytkeytyy Baltian tilanteeseen, Liettuan ja Puolan välisen putken tilanteeseen. On ihan selvä, että markkinatalouden logiikan mukaan varmasti on etua ja hyötyä siitä, että nyt lakimuutos tehdään ja maakaasumarkkinoita avataan, mutta on kuitenkin ehkä oletettavaa, että se ei vielä, ennen kuin se koko ketju sinne Keski-Eurooppaan saadaan toimimaan, vaikuttaisi sitten myös meille tänne. Komission tuki Balticconnectorillehan on varsin suuri, 75 prosenttia, 190 miljoonaa. Se on erittäin merkittävä asia.

Hyvä juttu tuossa lakiesityksessä on myös se, että biokaasun verkkoon pääsyä helpotetaan. Tähän lakipakettiin kytkeytyy myös sähkönsiirtolakimuutoksia, joista vuosi sitten nousi aika isokin kohu, kun Caruna teki aivan kohtuuttomia, poskettomia korotuksia suorastaan, ja nyt tänne tulee sitten korotuskattoja, kuinka paljon voi korottaa. Toivottavasti niistä ei tule sitten se pienin toteutuva korotus. Tätäkin tullaan tarkistelemaan.

Etenkin pohjoisen ja Itä-Suomen harvaan asutuille, varsin suurille verkkoalueille, missä välimatkat ovat pitkiä mutta populaatio on vähäistä, saatiin nyt sitten pidennyksiä aikatauluissa, missä näitä investointeja, joita edellinen hallitus linjasi, tarvitsisi tehdä. Valiokunta otti kyllä myös huomioon sen, että teknologia tulee menemään eteenpäin, ja myös nämä alueelliset erot täytyy huomioida ja asiaa varmasti myös jatkossakin tarkastella, jos nämä sähkömarkkinalain muutokset eivät ole riittäviä.

15.58 Lauri Ihalainen sd: Arvoisa puhemies! Tästä edustaja Kulmunin puheenvuorosta on hyvä jatkaa ja aloittaa myös sillä, että valiokunta laajan kuulemiskierroksen jälkeen päätyi myöskin yksimieliseen esitykseen maakaasumarkkinalainsäädännön kehittämistarpeista, ja sillä on arvo sinänsä.

Maakaasun osuushan meidän energiahuollossamme ei ole kovin suuri, lienee jotain kuutta prosenttia, mutta kasvavan tärkeä, ja sen takia tällä on suurta merkitystä. Maakaasumarkkinat todella avataan viimeistään 2020 mennessä, ja tämä Suomen ja Viron yhdistävä Balticconnector-kaasuputki on tietysti yksi ilmentymä tästä hankkeesta, joka nyt on työn alla. Niin kuin täällä on käynyt ilmi, sen rakentamisvaihetta EU:n komissio tukee 187,5 miljoonalla, joka on 75 prosenttia rakennusaikaisista kustannuksista.

Todellakaan tämän mietinnön tekeminen ei ollut helppoa sen takia, että oli hyvin erilaisia arvioita — ja se on hyvä tässä tuoda esille — näiden markkinoiden avaamisen sekä aikataulusta, vaikuttavuudesta että myös kustannuksista. Tämä vähän hämmensi meidän valiokuntamme työskentelyä. Todettiin myös se, että pelkästään Suomen ja Viron välille rakennettava maakaasuputki ei vielä avaa eurooppalaisia maakaasumarkkinoita kilpailullisessa mielessä järkevällä tavalla, ja tässä ennen kaikkea tietysti tämän Puolan ja Liettuan välisen yhdysputken aikaansaaminen on erityisen tärkeää. Toivottavasti siinä aikataulussa nämä ratkaisut syntyvät, mihin me emme voi tietysti täältä Suomesta pelkästään vaikuttaa.

Myös siitä, mikä maakaasun hintavaikutus tulee olemaan markkinoilla, oli vähän erilaisia käsityksiä, mutta tämänkin jälkeen me sitten päädyimme yhteiseen arvioon. Se, mitä tässä rakenteellisesti tapahtuu, on se, että kun meillä on kaksi maakaasuyhtiötä, Gasum ja Baltic Connector, niin on selvää, että kun eriytetään Gasumista verkkoyhtiö, niin ei tarvit-

Pöytäkirja PTK 76/2017 vp

se eikä ole järkevää olla kahta verkkoyhtiötä, vaan nämä kaksi valtio-omisteista yhtiötä on järkevää yhdistää.

Lopuksi minäkin haluaisin vain palata vielä tähän ajatukseen tai ehdotukseen siitä, että siirtomaksujen korotuskatto tulee nyt. Se on näiden kokemusten valossa, joita tässä takavuosina on ollut, tärkeä. Kansalaispalaute on ollut aika kovaa tähän liittyen, ja siinä on ollut semmoisia väärinkäsityksiä, että tässä nyt alvariinsa 15 prosentin korotuksia tullaan tekemään. Sehän ei ole tarkoitus, siinä suhteessa katsotaan sitä pidempää aikaväliä. Mutta joka tapauksessa aikaisemmin ei ollut mitään kattoa, ja tämä on kuitenkin tässä mielessä parannus, ynnä se, että harvaan asutuilla alueilla tämän maan alle rakennettavan kaapelin osalta, mikä on aika kallista puuhaa, näitä siirtymäkausia joustavoitettiin ja nämä yhtiöt, jotka siellä toimivat, pystyisivät myös nämä investoinnit tekemään.

Joten siis valiokunta teki tässä mielessä yksimielisen esityksen, ja pidän sitä erittäin suuressa arvossa.

16.02 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Maakaasun siirtämisen lisäksi tämä ehdotus koskee myös sähkönsiirtoa. Sähkö on meille kaikille välttämättömyyshyödyke. Välttämättömyydestään huolimatta sen siirtäminen on kuitenkin monopolitoimintaa. Onkin selvää, että sähkö ja sen siirtomaksujen pitää olla kohtuullisia.

Tätä kohtuullisuuden vaadetta on haastettu todella suurilla sähkönsiirtohintojen korotuksilla. Huonointa korotuksissa on se, että edes säästämällä energiaa kuluttajat eivät ole pystyneet suojautumaan kovalla vauhdilla kasvavilta sähkölaskuilta, koska sähkönsiirtoyhtiöt ovat painottaneet suuria hinnankorotuksia nimenomaan sähkönsiirron kuukausimaksuihin. Energiaviraston raporteista selviää, että jo vuosien 2012—2015 tarkastelujaksoissa sähkönjakelijoille kertyi yhteensä 175 miljoonaa euroa ylijäämää. Yhtiöiden sijoitetun pääoman tuotto prosentti on ollut jopa lähellä 10:tä prosenttia. Monet sähkönsiirtoyhtiöt ovat siis korottaneet hintoja huomattavasti enemmän kuin mitä sähkö toimitusvarmuuden turvaaminen edellyttäisi. Siksi pidän tätä esitystä hyvänä tai vähintäänkin oikeasuuntaisena. Esitykseen sisältyvät ehdotukset sähkö- ja maakaasumarkkinalakiin lisättäviksi säännöksiksi, jotka rajoittavat sähkö ja maakaasun siirron ja jakelumaksujen korotuksen 12 kuukauden tarkastelujakson aikana enintään 15 prosenttiin siirron tai jakelun verollisesta kokonaishinnasta.

Arvoisa puhemies! Nämä muutokset eivät kumoa edellisen hallituksen suurta virhettä antaa Fortumin myydä sähkönsiirtoverkkonsa Carunalle, mutta kuten sanottu, näillä muutoksilla pystytään edes hieman hillitsemään tämän edellisellä vaalikaudella luodun korotusautomaatin toimintaa ja kohtuullistamaan tilannetta.

16.04 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa puhemies! Täytyy heti tunnustaa, että kyseistä asiaa en tunne niin kuin sitä valiokunnassa käsitelleet, ja esitänkin kysymyksen salissa oleville edustajille, kun tässä puhutaan maakaasun markkinahintojen avaamisesta yleensä. Tulen itse alueelta Kymenlaaksossa, jossa maakaasua on käytetty teollisuuden energianlähteenä jo 60—70-luvulta asti ja myös kaukolämpöyhtiössä kaupungin yhtiöt ovat käyttäneet sitä. Siellä maakaasun hinta on aina ollut hyvin lähellä öljyn hintaa. Mikä tulevassa markkinatilanteessa on sitten se, mihin maakaasua verrataan? Onko se sähkö vai mikä, onko se joku tällainen maailman, globaali hinta, vai onko se aidosti markkinahintainen järjestelmä?

Pöytäkirja PTK 76/2017 vp

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 50/2017 vp sisältyvät 1.—5. lakiehdotuksen. Eduskunta pysyi ensimmäisessä käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteisiin LA 1, 3/2016 vp sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen toimenpidealoitteen TPA 3/2016 vp hylkäämisestä. Asian käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Uuden-Seelannin välillä tehdyn suhteita ja yhteistyötä koskevan kumppanuussopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Hallituksen esitys HE 55/2017 vp
Valiokunnan mietintö UaVM 6/2017 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Ensin päätetään ulkoasiainvaliokunnan mietinnön UaVM 6/2017 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä kumppanuussopimuksesta ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksesta.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksessä HE 55/2017 vp tarkoitetun kumppanuussopimuksen siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan. Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 55/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Kumppanuussopimuksen ainoa ja lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin ja Latinalaisen Amerikan sekä Karibian alueen kansainvälisen säätiön perustamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Hallituksen esitys HE 62/2017 vp
Valiokunnan mietintö UaVM 7/2017 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Ensin päätetään ulkoasiainvaliokunnan mietinnön UaVM 7/2017 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä sopimuksesta ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksesta.

Keskustelua ei syntynyt.

Pöytäkirja PTK 76/2017 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksessä HE 62/2017 vp tarkoitetun Euroopan unionin ja Latinalaisen Amerikan sekä Karibian alueen kansainvälisen säätiön perustamisesta tehdyn sopimuksen. Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 62/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Sopimuksen ainoa ja lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

14. Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitran toimintakertomus vuodelta 2016

Kertomus K 3/2017 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 13/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 27.6.2017 pidettävään täysistuntoon.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2017 lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 60/2017 vp

Lisätalousarvioaloite LTA 1-5/2017 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pöydällepanoa varten esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että mietintö pannaan pöydälle 28.6.2017 pidettävään täysistuntoon.

Puhemiesneuvosto ehdottaa, että lisätalousarvioehdotuksen ainoassa käsittelyssä noudatetaan seuraavaa menettelytapaa:

Edustajan, joka aikoo ehdottaa muutoksia valtiovarainvaliokunnan mietintöön, on jätettävä muutosehdotuksensa keskuskansliaan. Muutosehdotukset on jätettävä keskuskansliaan viimeistään tiistaina 27.6.2017 kello 11.

Asian käsittely alkaa yleiskeskustelulla, jossa on nopeatahtinen osuus, jolloin etukäteen varatut puheenvuorot saavat kestää enintään 5 minuuttia. Yksityiskohtaisessa käsittelyssä tehdään ensin kaikki muutosehdotukset ja sitten niistä äänestetään. Siltä osin kuin lisätalousarvioehdotukseen ei ole ehdotettu muutoksia, se katsotaan hyväksytyksi valtiovarainvaliokunnan mietinnön mukaisena.

Menettelytapa hyväksyttiin.

Mietintö pantiin pöydälle 28.6.2017 pidettävään täysistuntoon.

16. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 27.6.2017 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 16.08.

Pöytäkirja PTK 76/2017 vp

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola